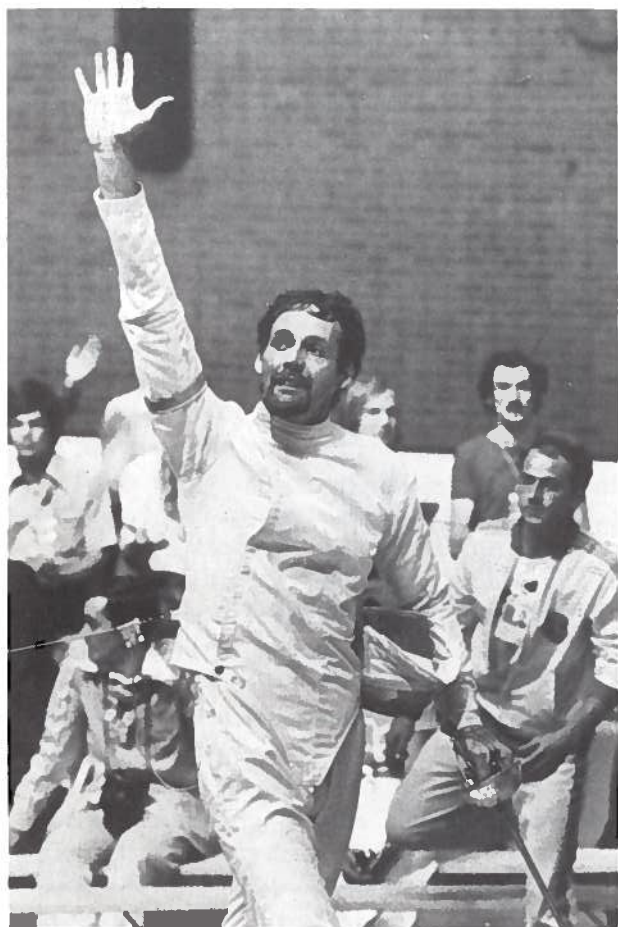

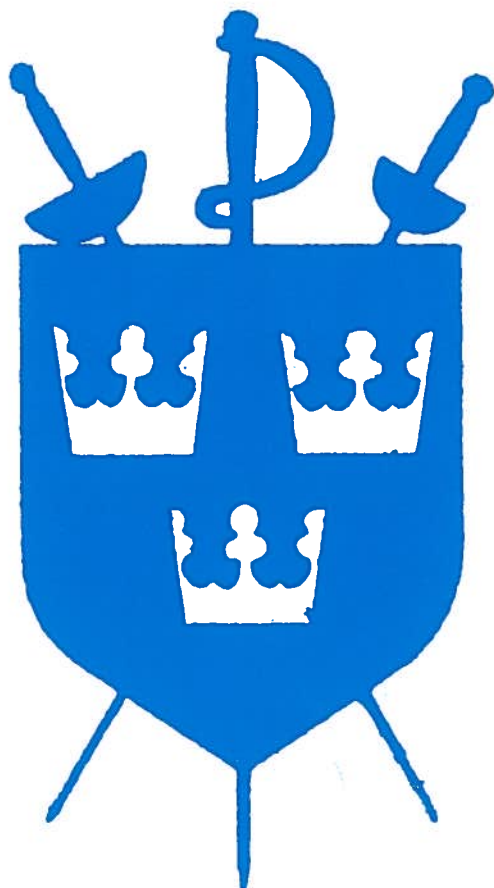
FAKTA OM
FÄKTNING

Nr 3/4 1979

SVENSK FÄKTNING

75 ÅR

Innehåll

	Sid
Åren 1904–1920 av Hans Drakenberg	3–5
Åren 1921–1936 av Arne Freese	6–7
Åren 1937–1948 av Sven Thofelt	8–11
Åren 1949–1964 av Wille Engdahl	12–14
Åren 1965–1979 av Carl von Essen	15–19
Damfäktningen 1905–1979 av Ulla -Britt Jönsson	20–23
Bildsidor	24–35
Att bli världsmästare av Rolf Edling och Johan Harmenberg	36–37
Regionalt och lokalt av Åke Möller	38–39
Svenska medaljer i OS, VM och EM	40
Svenska mästare på värja	41
Svenska mästare på florett	42
Svenska mästare på florett, damer	43
Svenska mästare på sabel	44
Lagsegrare SM	45
Innehavare av fäktnings elittecken	46
Bildtexter	47

Omslagsbilderna:

Den störste – Rolf Edling. Yngste mästaren
– Johan Harmenberg.

FAKTA OM FÄKTNING

Svenska Fäktförbundets officiella organ

Idrottens Hus, 123 87 FARSTA.

Postgiro: 5 28 86-9

Telefon: 08/93 05 00

Telegramadr.: Suèdescrime

Redaktör: Finn Persson

Ansvarig
utgivare: Lars-Erik Netterberg

Gymnastik och vapenövningar

Av Hans Drakenberg

Vid seklets inbrott utövade fäktning i större eller mindre grad av en säkerligen mycket stor skara skolpojkar över hela landet. I alla skolor fanns ämnet "gymnastik med vapenövningar" på schemat. Hur mycket fäktning det blev, berodde helt på gymnastikläraren. Gymnastiklärarekåren bestod av officerare och civila, som genomgått 2- eller 3-årig utbildning vid gymnastiska Centralinstitutet GCI, även omfattande fäktning. Förutsättningarna var alltså goda för en omfattande fäktsport, men tyvärr var fäktintresset mestadels icke dominerande hos de från GCI utexaminerade.

Där emellertid entusiasmen fanns, där uppstod också små lokala fäktcentra. Men till försvar för de andra måste man erkänna, att svårigheterna voro stora. Spridningen på olika skolor över landet försvårade ett samarbete för att samla de fäktintresserade. Med fäktning på led med hela skolklasser kunde man ju heller inte komma så långt. Jag själv efter 4 år på gymnasiet med fäktning på själva GCI kom aldrig, trots brinnande intresse, längre än till "vapenbyte framåt" (från höger till vänster hand under marche) med fingerat vapen. Jag vet inte, om denna typ av fäktning skall betecknas som "Lingsk", men jag tror, att den lånat bra många drag av den Lingska moment-gymnastiken. Man brydde sig nog inte om, att fäktundervisningen blev urtråkig. Huvudsaken var kroppens allsidiga utveckling och behärskning. Allt sökande efter ett resultat i fäktningen, allt fullföljande av ett uppsåt med rörelserna, var egentligen förkastligt. Det kunde man få börja med, när man var helt utvuxen.

Jämsides med denna över hela landet spridda skolfäktning fanns i Stockholm en grupp lärare, elever och f d elever vid GCI, som med glödande entusiasm och energi ville gripa sig an med att utveckla fäktningen från en form av gymnastik till en verklig motions- och tävlingsidrott. Olympiska Spelen hade just återuppstått (1896). Sport- och tävlingsidealen hade erövrat världen.

De förnämsta av dessa förkämpar: Sten Drakenberg, Emil Fick, C. von Essen, C-G. von Platen, C-A. Tersmeden. Det finns många namn att tillägga, men det skulle föra för långt att förlänga

listan. Denna grupp av entusiaster och ypperliga fäktare hade redan 1901 bildat Föreningen för Fäktkonstens Främjande, FFF, som sedan under många år skulle bära upp svensk fäktnings utveckling och stå som föredöme för liknande formationer i landsorten.

NY GIV

Första numret på den nya given var anställandet av en fransk fäktmästare Eugène Fillol. Ett lyckokast. Han tycks ha haft alla de goda egenskaper, man önskar finna hos en fäktlärare. Till honom strömmade snart ett stort antal yngre, mest officerare, som under hans 14-åriga verksamhet uppnådde en mycket hög skicklighet, den ene på florett, den andre på värja och somliga på båda vapnen. Några namn: Sture Gadd, Gustaf Lindblom, Åge Lundström, Bertil Ugglå, Georg Branting, Knut Enell, Nils Hellsten. Därmed måste jag återgå till kronologien.

1903 skapades Sveriges Riksidrottsförbund, en händelse som i betydelse icke kan mätas med jämförelser eller beskrivas med ord. Att man famlade en del i början och inte heller hade mycket pengar att stöda idrotten med, får ursäktas. Bl a följde man traditionen och kopplade samman gymnastik och fäktning i samma specialförbund. FFF tog sig en bra funderare på, om man överhuvud skulle ansluta sig eller ej. Det var frestande för att få in fäktningen i de förestående Nordiska Spelen (1905), men det var surt med hopkopplingen med gymnastiken och dessutom fann man i RF-stadgan en passus om, att 50 % av vinsten på alla SM skulle inlevereras till förbundet. Vid ett första styrelsemöte bordlades frågan. Sex månader efteråt (1904 25/11) bestämde man sig för anslutningen. Någon skicklig förhandlare hade i mellantiden uppnått, att fäktningen skulle bli egen fri sektion inom RF och att "passusen" ströks. På så vis föddes Svenska Fäktförbundet. Dess första ordförande var Sten Drakenberg.

Vad man nu först ägnade sig åt var att förbereda en kraftig insats vid 2:a Nordiska Spelen 1905. Dessa spel var tänkta som ett komplement till OS, som på den tiden icke hade vinterspel. Resultaten

för Sveriges del blev vackra: Florett 2-hands (Obs) 1 E. Fick, florett 1-hands 1 C. Hjort, värja 1 G. Lindblom. Banketten efteråt lät länge tala om sig. Uppträdanden av fäktare och artister, supé och bal. Diktaren Daniel Fallström hade dagen till ära skaldat ett ode till värjan, varav det vore synd att inte till eftervärlden rädda åtminstone den sista strofen:

TILL VÄRJAN

Så kom då värja, du och sjung om gamla tider,
om plym i blodets färg, om rendez-vous'n och
strider!

Lys upp med fackelglans från renässansens dar,
vad som av skönhet finns ännu i världen kvar!

Idén med fäktsoiréer i denna stil fortlevde som tradition långt in på 20-talet. Man räknade med propagandaeffekten, men också med ekonomisk vinst, som man också i regel tycks ha fått hem, så underligt det än kan låta i nutiden.

Tvångströjan som sektion av RF kändes snart för trång för all den aktivitet, som utvecklades. 1909 ombildades RF-sektionen till ett fristående specialförbund. En del omflyttningar på styrelsestolarna mellan SvFF och FFF företogs. Bl a för sågs det nya SvFF icke blott med en ordförande utan också med en *president*, till vilken post FFF:s dittillsvarande störste mecenat, förste hovstallmästaren C-G. von Platen, själv fäktare av klass, ut sågs.

Någon nämnvärd manna från RF-himlen, utöver ett par 100 kronor till Administration, hade det nya specialförbundet emellertid inte att påräkna. Antalet anslutna fäkttöreningar varierade högst avsevärt. Det startade med ett 60-tal, men sjönk katastrofalt, när det blev tal om att erlægga en avgift. Allt blev som förut: Skulle något företagas, så fick FFF taga det på sig. Nästan samma personer satt ju i de båda styrelserna.

Tävlingsväsendet hade i början svårt att finna sin form. Det fanns ju nästan bara en klubb, som ägnade sig åt tävlingsfäktning. Inför OS 1912 i Stockholm samlade man sig dock och organiserade för första gången SM (1911). De första svenska mästarna hette: FD E. Hellquist, FH C. Hjort. På värja tävlades först 1912: Mästare G. Lindblom. Redan 1910 hade man dock kunnat starta den berömda tävlingen om "Kungens Kanna" på värja mellan regementslag, som pågår ännu årligen. Få saker har haft en sådan betydelse för rekryteringen av yngre militärer till fäktningen. Början var

modest med 4 lag (vinnare K 2), men vad det utvecklade sig till på 30- och 40-talen kan ni läsa om i de efterföljande berättelserna.

SKICKLIG — FARLIG

Vid OS 1912 utvärderades de gjorda ansträngningarna: E. Sörensen 5:a på värja, värjlaget 4:a. Ur resultatlistan kan det vara roligt att sortera ut ett par andra namn, som senare på olika sätt skulle få stor betydelse:

På värja 1:a Paul Anspach, Belgien, FIE:s president 1933—48.
2:a Ivan Ossier, Danmarks genom tiderna störste fäktare.

På herrflorett 1:a Nedo Nadi, Italien, ryktbar vinnare "hors classe".
4:a Edouardo Alajmo, Italien, på 30- och 40-talen fäktlärare i Göteborg, Stockholm och Helsingfors.

Från den senare härstammar det bekanta ordspråket: Det finns bara två slags motståndare, skickliga motståndare och farliga motståndare.

Nästa stora företag var Baltiska Spelen 1914 i Malmö med deltagande från Danmark och Tyskland. Här vann Sverige värjan överlägset både i lag och individuellt, med Georg Branting som individuell segrare.

Omedelbart efter kom första världskriget och därmed en rad djupgående förändringar även i vårt fredliga hörn: Fäktmästaren Fillol reste hem, genom mobiliseringen skingrades FFF:s medlemmar, klubben tvangs lämna lokalen i Sturebadet och fick hysa in sig i GCI, där två underofficerare ambitiöst höll verksamheten uppe. Malmö Fäktklubb av 1911, som till lärare på deltid haft den store fäktmästaren Mahaut, i övrigt verksam i Köpenhamn, fick upplösa klubben, som icke återuppstod förrän 1919, då med ny årtalsiffra bak.

Denna mellantid, när FFF bodde under GCI:s tak, var i så måtto till gagn för fäktningen, att de elever, som då genomgick GCI, på detta sätt kom i närmare kontakt med den moderna fäktningen, som praktiserades inom FFF och som många av dem deltog i. När de sedan spriddes över landet som gymnastiklärare, var de bättre skickade och mer benägna att starta lokala fäktklubbar, resp. hugga in och hjälpa till i befintliga sådana. Här såddes alltså frön, som under efterkrigstiden kunde spira.

1904–1920

Jag tror, att denna tid också var 5-kampens. Femkamparna kunde vid förbanden underhålla sina idrottsgrenar, och när kriget tog slut stod de rustade med ett fulltränat lag, som vid OS 1920 i Antwerpen utan vidare kunde lägga sig till med 1:a, 2:a och 3:e platserna (Gustaf Dyrssen, Erik de Laval, Gösta Runö).

Innan jag övergår till efterkrigstiden, har jag att komplettera skildringen på en viktig punkt: Stockholms Kvinnliga Fäktklubb bildades 1905 på initiativ av fröken Jahnken Wiel-Hansen. Den fick sin lokal i våningen över FFF, som redan 1903 inflyttat i Sturebadets fastighet 1 tr. upp. Även damklubben hade Fillol som lärare. Där arbetades säkert träget, men jag har för mig, att den förhöll sig som en strängt bevakad jungfrubur och inte gjorde mycket väsen av sig. Den kom dock med 1911, när SM för första gången avhölls. Sedan klubbarna flyttat in i var sitt stadiontorn, skildes de ännu mera åt, men förenades i tidens fullbordan, genom att damklubben uppgick i FFF:s under tiden skapade damsektion.

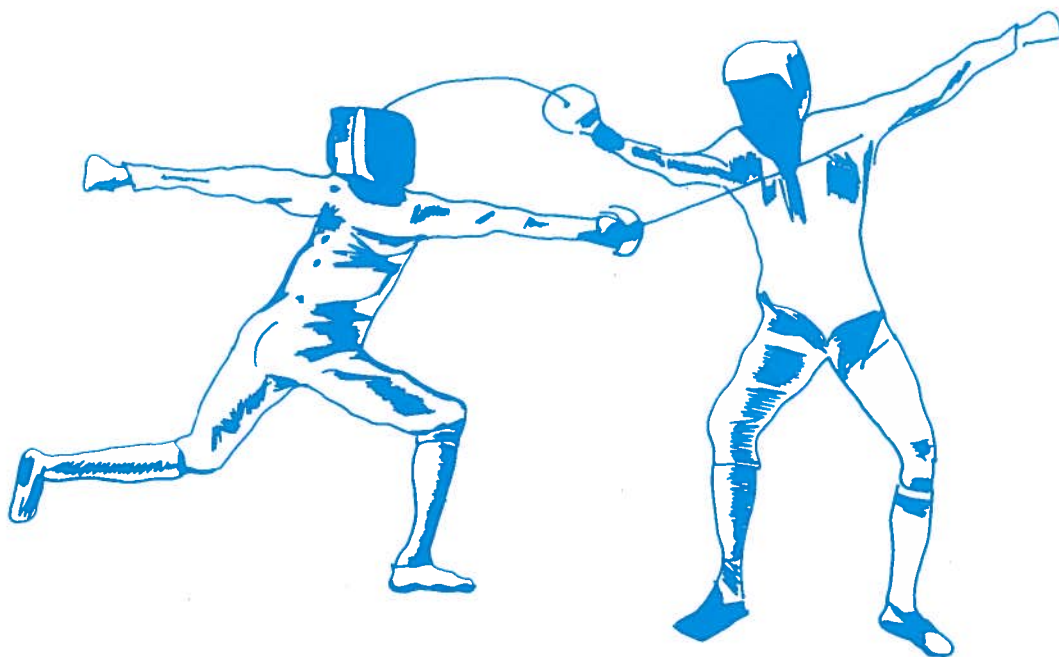
När freden äntligen kom, låg fäktningen verkligen i startgroparna. Redan 1919 anställde FFF och damklubben en fransk s k prévôt (underlärare) A. Merloz. Så snart franska armén kommit någorlunda på fredsfot kommanderades Bertil Uggla till

fäktskolan i Joinville. Han hemkom hösten 1920 medförande den framstående maître d'arme'n Alfred Hubert, som skulle bli den, som förde svensk fäktning upp på det internationella planet. Bertil Uggla fick även fart på lokalfrågan. Damklubben, som behöll Merloz, flyttade in i Stadions klocktorn. FFF med Hubert fick de första månaderna hysas i källarvalven under västra långsidan, men fick dessbättre efter några månader flytta in i den utmärkta lokal, som fanns i det andra, s k västra stadiontornet.

Allt detta, som SvFF passivt fick åskåda eftersom det saknade varje möjlighet till att lämna något ekonomiskt understöd, kostade mycket pengar och innebar stora kreditrisker. Det står i ett protokoll, att "Uggla har ordnat ekonomien", ett bra enkelt uttryck för det otroliga arbete, som Bertil Uggla fick utföra för att ordna allt detta och skaffa nya garantier och mecenater till denna totala omläggning. Detta kunde inte undgå att taga sig uttryck i stora ombyten i båda styrelserna, där nytt folk flyttade in på grundarnas platser för att med färsk energi och entusiasm föra verket vidare.

Så inbröt den nya tiden, som jag med förtroende överläter åt min efterträdare i Clios tjänst att skildra.

Hans Drakenberg

1921-1936

UFF – FFF – SAF

Av Arne Freese

Måhända finns det i dag 70-åringar och äldre med "fäktarsinnet" ännu levande, som liksom jag en gång började som "ledfäktare" i skolan. Fäktning ingick i vår ungdom obligatoriskt i gymnastik- undervisningen. Var man bra i gymnastik och mycket bra i fäktning kunde betyget bli "Stort A".

Enligt "den svenska gymnastikens fader" Per Henrik Ling skulle fäktningen lika väl som gymnastiken dubbelsidigt utveckla kroppen harmoniskt. Man fäktade i gymnastikkläder, hade mask för ansiktet. Florettens parerplåt bestod av en åttaformad metallkringla invändigt klädd med en likformad läderskiva som skydd för fingrarna. Florettspetsen skyddades med en svampliknande gummiknopp.

Så gick det till. Ganska trist och föga inspirerande till tävlingsduster. Men i ett omklädningsrum på Östra Real var det andra takter. Där hade hedersmannen, fransmannen Alfred Merloz samlat ett antal ungdomar från olika Stockholmsskolor och lärde ut fäktning individuellt enligt den franska skolans idéer. Den drivande ungdomskraften var Uno Thulin entusiastiskt understödd av Erik Törnblad. Båda verkade livet igenom för svensk fäktnings utveckling och bestånd. Vi kallade oss för U.F.F. Ungdomens Fäktförening och där fäktade både pojkar och flickor. Vi fäktade assauter och tävlade inbördes och mot utomstående. Genom tävlingskampen lärde vi oss sammanhållning och kamratskap. Vi bedrev en målmedveten fäktpropaganda i Stockholms skolor och blev med tiden välkända för våra "fäktgalor".

SKOLUNGDOMENS

Höjdpunkten på året var skolungdomens fäktävlingar som varje vår avhölls på GCI. Där fick vi mäta våra krafter mot varandra som medlemmar i olika skollag men också möta fäktare från andra orter i Sverige. Man fäktade om två stötar på höger hand och om två stötar på vänster hand. Om ställningen blev oavgjord blev det omfäktning på bästa hand. Det gällde lagfäktning. I varje lag ingick tre man. I Norra Latin var vi som fäkttävlande alla UFF:are. Ett år, jag minns inte vilket, måste vi ha uttagning för att avgöra vilka som skulle vara med i laget.

Uttagningstävlingen anordnades hemma hos Malcolm. Malcolms pappa var Ståthållare Murray,

som bodde på Slottsbacken 2. där vi var fem som kämpade om de tre platserna i laget i en korridor. Hur vi nu bar oss åt med fäktningen och bedömningen så slutade det med att Malcolm blev utslagen.

Jag vill minnas att vi det året vann pokalen till Norra Latinläroverket. Inom FFF fanns sedan början av 1900-talet vårt lands förnämsta florettfäktare.

Där var bröderna Bertil och Bengt Ugglå, Knut Enell, Ivar Tingdahl, Åke Lundström, Bo Lindman och många fler. De tog sig an oss UFF:are med faderlig välvilja. Vi inbjöds att assautfäktade med dem och att tävla på mycket frikostiga handicapvillkor. Det kunde hända att vi av fem stötar kunde få in de två, som behövdes, för att ge oss en seger. Då var lyckan fullkomlig. Efter ett par år inbjöds vi att dela lokal med FFF:arna och att få fäktlektioner av deras fäkthemästare M. Alfred Hubert, som verkade hos FFF sedan 1920 och fram genom åren till 1932.

Vi var med FFF till Freys lokaler på Grev Turegatan, sedan flyttade vi med den till Kommandörsgatan och till sist till Sveavägen. 1927 hade vi ändrat vårt namn till SAF (Stockholms Allmänna Fäktförening). Våra medlemmar var inte längre bara skolungdom utan även högskolestuderande och andra. Vi började också fäktas värja och sabel. Ur SAF utvecklades Östra Reals Fäktförening och Stockholms Studenters Fäktsektion, och genom Dag Åkerberg, Ångby Fäktklubb.

I början av 1930-talet kunde vi möta våra äldre FFF-kamrater på likvärda villkor utan handicapräkning och på alla tre vapnen. Vi blev svenska mästare både individuellt och i lag varom den officiella tävlingsstatistiken ger god redovisning. Vi kom också med i fäkttförbundssammanhang. En av de första åtgärder vi kunde medverka till var avskaffandet av tvåhandsfäktningen i skolungdomens till bästa-handsfäktning. Vi verkade också för landets indelning i fäktdistrikt med DM-tävlingar.

Härmed utvecklades skolfäktningen till en renodlad kampsport från att tidigare ha varit en övningsgren i den fysiska fostrans tjänst. Uno Thulin, som var vår föregångsman, utvecklades alltmer att bli fäkttinstruktör och medhjälpare till M. Hubert, grundläggaren av svensk fäktnings internatio-

nella ledarställning i värjfäktning, nordiskt blev vi ledande nation i sabel- och florettfäktning.

När Hubert slutade 1932 — han avled i Frankrike 1934 — tillträdde Francesco Gargano. Med honom skedde en anpassning av den svenska fäktningen till den italienska skolan. Uno Thulin, som studerat utomlands, blev fäkthemästare på heltid. Han blev direktör för FFF — SAF-salen på Sveavägen från 1946 och verkade som Svenska Fäktförbundets rikstränare, teknisk expert m m i många år. Han verkade också som fäkthemästare vid fäktskolan på Karlberg sedermera Arméns Gymnastik och Idrottsskola.

NY SKOLA

De gamla franskskolade höll sig till Thulin men många av de yngre gick över till Gargano, som skickligt och med stor framgång utvecklade vår svenska fäktning mot den italienska skolans snabbhet och explosiva rörlighet. Av oss SAF:are är väl Calle Forssell den som snabbast utvecklades till storfäkter både nationellt och internationellt. GCI var fram till omorganisationen 1934 vårt lands högskola för Gymnastik, Idrott och Sjukgymnastik både för kvinnor och män. Officerare hade i växande antal kommenderats dit från 1830-talet. Under Nils Hellstens tid som lärare i idrott utvecklades fäktningen till ett huvudämne enligt en metod som gick ut på en individuell utbildning av många på en gång. Vid omorganisationen överfördes den militära fäktutbildningen till Arméns gymnastik- och idrottsskola vid Karlberg.

Bertil Ugglå, som var den drivande kraften bakom omdaning av den moderna gymnastik- och idrottsutbildningen hade tänkt sig att fäktning skulle ingå som ett ämne på den civila idrottslärlärlinjen vid den 1944 nyuppförda GIH-anläggningen på höjdpaltån mellan Stadion och Östermalms Idrottsplats.

Men Bertil Ugglå avled 1945 och när den nya högskolan började sin verksamhet fanns fäktningen inte med på schemat.

I september 1958 bröt SAF upp från samvaron med FFF. Vi hade efter långa underhandlingar med ledningen för GIH främst rektor Paul Högberg, erbjudits att få nyttja brottningshallen med angränsande rum för torrsviktträning som fäktsal och omklädningsrum. Uno Thulin kunde inreda en egen vapenverkstad och han fick också utrymme för elpistmattor och annan material.

Genom de nya lokalerna intensifierades vårt inre föreningsliv. Karin Ternström, vår sekreterare och allt i allo, blev den samlande kraften. Hon redigerade under flera år spirituellt och entusiastiskt föreningstidskriften "SKAFTET".

En grundläggande tanke när vi inledde underhandlingarna med GIH-ledningen om lokaler var att för framtiden skapa närkontakt för fäktningen till den nya högskolan för gymnastik och idrott. Den tankegången resulterade efter tio år, när fäktning upptogs som valbart gruppämne på idrottslärlärlinjen. 1972 utexaminerades den första fäktlärlärlgruppen om tre elever. 1978 följde den andra gruppen om fem elever. Bland dem var Orvar Lindwall. SAF:are, Fäkthemästare och Rikstränare hos Svenska Fäktförbundet och från och med 1979 förste innehavare av ett idrottsmedicinskt stipendium för fysiologisk fäktningforsknin på Karolinska institutet.

Bland mina sista aktiva minnesbilder erinrar jag mig med glädje dem från TV-fäktningarna för tre-mannalag mellan Stockholm och Göteborg. Tävlningarna gick i två omgångar. Den första ägde rum den 20/3 1960 i Millessalen på hotell Foresta och den andra den 16/4 1961 på Nya Ullevi i Göteborg.

Sveriges Radio/TV svarade generöst för sändningarna, för kostnaderna för lagens resor och uppehälle och ställde upp ett vandringspris för lagkamperna. Göteborgarna vann lagkamperna båda gångerna. Individuellt vann Hans Lagerwall också båda gångerna.

Efter tjugo år på GIH har SAF 1978 flyttat till nya, stora härliga lokaler belägna inom den numera nedlagda Veterinärhögskolans område invid Roslagstull. Härom må yngre nu verksamma ledare berätta. Jag önskar avsluta mina minnesbilder med en sentens om fäktningens väsen som jag hämtat ur "Le Code du Fleuret" av Maitre d'armes René Frère:

L'Escrime est une maitresse capricieuse et charmante
Elle resiste longtamps á ses admirateurs,
Mais á ceus qui ont pu la conuerir
Elle reserve des joies incomparables
De tous les sports l'escrime est le plus beau,
le plus elegant,
le plus noble et le plus savant.

Detta kan uttydas:

Fäktkonsten kan liknas vid en nyckfull och charmant kvinna,
som länge motstår sina beundrare,
men ger dem, som kan vinna hennes gunst, en oförliknelig glädje.
Av alla sporter är fäktningen den vackraste, den elegantaste,
den noblaste och den mest intellektuella.

Visst är vår fäktning nyckfull och svårlärd, men den har givit och ger oss alla en stor glädje i tillvaron.

Arne Freese

I krigets skugga

Av Sven Thofelt

Det säger sig självt att andra världskriget försämrade livsbetingelserna för vår fäktidrott och gjorde åren 1939–1945 till en enastående svår epok i dess historia.

Perioden 1937–1948 har därför tre avsnitt:

Förkrigstiden 1937–39 då utvecklingen gick vidare trots de mörka skuggorna den annalkande stormen kastade framför sig.

Krigstiden utmärktes av en närmast avspärning från yttervärlden med långvariga personalinkallsor till avlägsna orter.

Efterkrigstiden 1946–48 i väsentliga avseenden ett återuppbyggnadsskede.

1937–1939

Förbundets ledning utgjordes vid tiden för de olympiska spelen 1936 i Berlin av en styrelse bestående av ordf. Å. Grönhagen, sekr. Carl Dahlgren, ledamöterna Hanna Olsen, Erik Törnblad, Bengt Ugglå, Erik Drakenberg, Arne Freese, Uno Broms, Sven Thofelt och Z. Otherdahl.

Under 1937 avlider hastigt en av svensk fäktningens förgrundsgestalter, Bengt Ugglå — elitfäktare, domare, styrelseledamot m m.

Vid årsmötet i november 1937 avgick Åke Grönhagen som ordförande och ersättare blev Gustaf Dyrssen. Efter Arne Freese, som av sagt sig, och Bertil Ugglå kom Gunnar Carle och Sven Wahlund.

Förbundet omfattade samma höst 37 föreningar med 12 796 medlemmar varav 1 804 aktiva. 198 hade nationell och 98 internationell licens. Vid förkrigstidens slut var dessa siffror i stort sett oförändrade.

SNÅL BUDGET

Ekonomi beredde ledningen stora bekymmer. Budgeten balanserade 1937/38 på 16 656 kronor. De följande två åren ungefär samma siffror. Jämförelsen 1978/79 — övre 600 000 kronor.

Vid genomgång av styrelseprotokollen från den tiden ser man vilka svårigheter som fanns för att lämna erforderliga bidrag till föreningarna — främst FFF — för att behålla fäkthemästarna Gargano och Thulin. För att kunna rädda deras anställningar lånades de vissa tider ut till landsortsföreningar.

Det var heller inte lätt att finansiera de för elitfäkterna absolut nödvändiga utlandsresorna. Ledare och fäktere fick ofta betala själva eller nöja sig med mindre bidrag. Som exempel kan nämnas att en landslagsman för en resa till VM i Centraleuropa fick ett bidrag på 200 kronor för att täcka reisor, logi, kost m m. När fäkteren kom hem fick han av en händelse veta att pengarna utverkats från hans svärfar.

Ett annat tänkvärdt exempel utgör det förhållandet att förbundet inför en utländsk tävlingsresa inte kunde finna medel för inköp av en gåva till det arrangerande förbundet, som firade jubileum av något slag. Man beslöt vända sig till Riksidrottsförbundet med en ansökan om bidrag på 200 kronor för ändamålet. RF beviljade 198 kronor.

INGA TIPSPENGAR

Ej sällan måste styrelsens ledamöter personligen ställa garantibelopp för oundgängliga utgifter. Svårigheterna medförde givetvis att särskild framställning ofta gjordes till RF, Olympiska kommittén och Centralföreningen för idrottens främjande.

En svårighet här beredde RF:s förbud mot att använda tipsmedel för anställning av utländska fäkthemästare!

Å andra sidan måste konstateras att man på den tiden fick ganska mycket för pengarna.

Ett exempel är hyran av GCI:s stora fäktsal för hela "Fäkterveckan" — individuella SM och Kungens kannå. Den gick på 131 kronor och 25 öre. Ljuset debiterades dock extra med 1 krona i timmen. Vaktmästaren skulle också ha en krona, men bara på söndagarna.

Verksamheten var synnerligen livaktig — även i landsorten — till synes mycket beroende på det stora antal vid Arméns gymnastik- och idrottsskola utbildade fäktrinstruktörerna, av vilka somliga verkade inom civila föreningar och många vid de militära förbanden.

Några centrala tränings- eller instruktörskurser förekom emellertid inte.

MER JUNIORER

Mycket tack vare instruktörerna och fäkthemästarna fick vi fram en omfattande juniorverksam-

het. Juniormästerskap genomfördes i Stockholm, Skåne och Norrbotten, skolungdomstävlingar ordnades varje år med stor anslutning. Kungens Kanna för militärlag på värja samlade årligen 15—20 lag.

Individuella SM och lag-SM arrangerades varje år i månadsskiftet april/maj.

Svenska Fäktförbundet ordnade också särskilt kvalificerade träningstävlingar för eliten varje år under vintern. Värjförbundet har under den här tiden en betydande omfattning medan florett och särskilt sabel saknar bredd. Damfäktningen får stor anslutning i Stockholm, men inte i landsorten.

Nordiska Mästerskapen arrangerades vartannat år i turordning mellan Danmark, Sverige och Norge (Finland kommer med först efter kriget). 1937 gick tävlingarna i Stockholm och 1939 i Oslo.

Möten med världens bästa eftersträvades och en rad tävlingar arrangerades för värjförbundet:

1937 i Schweiz, Monaco och Italien,

1938 i Gent, Liege, Paris och Zoppot (Polen),

1939 i Hamburg, Bryssel och Paris.

Dessutom inbjöds Tyskland till Sverige 1938 för värjlandskamp i Stockholm (svensk seger 13—11). 1939 kom italienarna och slog Sverige med 9—5.

Målet för elitförbundet var självfallet goda insatser, helst i VM 1937, 1938 och 1939 samt i OS 1940.

Hur lyckades då svenskarna i dessa årliga möten med en absolut världselit?

KNAPPA FÖRLUSTER

✕ *VM 1937 i Paris.* Svenska laget bestod av G. Dyrssen, tillika lagledare, F. Cervell, H. Drakenberg, H. Granfelt, B. Ljungquist, S. Thofelt.

Efter tio dagars fäktning kl 20 på lördagskvällen stod det lika mellan Frankrike, Italien och Sverige. Det fjärde finallaget Schweiz var utslaget. Omfäktning mellan de tre beordrades.

Klockan 4 på söndagsmorgonen var läget det att Frankrike och Italien hade två segrar var. Sverige skulle också få två segrar om Thofelt i sista matchen slog Ragno. Stötfördelningen var sådan att om Thofelt vann med 3—0 skulle Sverige bli världsmästare. Om Ragno fick in en enda stöt skulle Italien bli världsmästare.

Thofelt tog ledningen med 2—0. Vilken spänning. Han märkte att Ragno började vänta ut tiden för att på så sätt få en coupes-double och därmed den ”stöt” som behövdes. 30 sekunder före full tid måste chansen tas. Den togs. Det blev coupes-double. Seger Thofelt 3—1, men, VM förlorades med 1/20. Kan ett fäkt-VM förloras knappare?

Individuellt kunde svenskarna och italienarna av förståeliga skäl inte göra sig gällande mot de utvilade motståndarna.

OM IGEN

✕ *VM 1938.* Samma lag som 1937 i Paris, dock med C. Forsell i stället för H. Granfelt.

”Som vanligt” stod striden mellan Frankrike, Italien och Sverige. Före sista matchen hade Frankrike 2 segrar, Sverige och Italien 3. Sverige hade slagit Frankrike mycket tack vare nykomlingen Forsells utmärkta insatser.

Om Frankrike slog Italien skulle alla hamna lika och de individuella segrarna räknas. Frankrike slog Italien med 10—3. Individuella segrarna var så fördelade att om Italien tagit endast en seger till mot Frankrike (som italienarna oftast slog) hade Sverige erövat världsmästartiteln. Alltså — ett andra härfint förlorat VM.

I den individuella tävlingen blev sedan Thofelt och Ljungquist finalister — 7:a respektive 8:a.

✕ *VM 1939 i Merano* inställdes då världskriget stod för dörren.

✕ *OS 1940* skulle först ha gått i Helsingfors, sedan i Tokyo, men inställdes också av uppenbara skäl.

Och så var förkrigstiden slut utan att de olympiska tävlingarna, som så många ansträngt sig så oerhört för att delta i, blev av.

1940—1945

I förbundets ledning återkommer som ordförande hösten 1940 Åke Grönhagen (ordf. 1933—36) sedan Gustaf Dyrssen pågäddade tjänsteförhållanden avböjt återval. Redan vid påföljande årsmöte hösten 1942 tvingades Åke Grönhagen också av tjänsteskäl avsäga sig ordförandeskapet, som då övertogs av Uno Broms.

Styrelseledamöter är med vissa in- och utträden G. Carle, S. Thofelt, E. Törnblad (sekr.), S. Wahlund (kassör), C. Silfverstolpe, E. Drakenberg, C. J. Wachtmeister, H. de Besche, T. Kornerup, U. Ohlsson, B. Ljungquist, J. G. Oxenstierna, G. Dyrssen.

Antalet föreningar ökade under denna femårsperiod från 49 till 94 och antalet medlemmar från 12 998 till 23 000, varav 1 992 aktiva. Nationella licensinnehavarnas antal ökade från 174 till 314.

Ekonomi gör vissa framsteg. Budgeten växte från 16 918:— åren 1939/40 till 32 780:— för budgetåret 1944/45.

✕ I och med världskriget försvann i stort sett alla möjligheter till internationellt utbyte. Detta var

1937–1948

dock ingalunda den enda svårigheten. Maestro Gargano hade lämnat landet. Efter stora ansträngningar från sttyrelsens sida lyckades förbundet få honom återanställd i februari 1941.

Händelserna våren 1940 gjorde också att stora förskjutningar måste göras i det traditionella inhemska tävlingsprogrammet.

Intressant att notera är att olympiaträningen fortsätter i hårt tempo under ledning av C.-J. Wachtmeister.

STORA GRABBAR

Planerade instruktörskurser ute i distrikten kunde aldrig bli av. Några genomfördes i Stockholm.

Åtgärder för florett- och sabelfäktingens popularisering diskuterades ofta. Vissa åtgärder vidtogs också; gratislektioner, arméinstruktörer till skolorna, ekonomiska bidrag.

Arrangerandet av en cuptävling mellan förningslag på värja, florett och sabel där sammanlagda resultatet räknas föreslås också. De kommer till stånd första gången 1945, dock utan sabel då för få sabelfäktare anmälde sig. Intresset växer, men det saknas bl a kompetenta domare särskilt på florett och sabel. Bertil Ugglar tar hand om den utbildningen.

Ett fäktingens elittecken — ett ”stora grabbars” märke — instiftas hösten 1945 i syfte att stimulera till insatser på högsta nivå. De första 10 elittecknen utdelades 1946.

Isoleringen från omvärlden ledde inte till någon avmattning i tävlingsverksamheten. Tvärtom. Lag-SM på florett samlade 1943 hela 13 lag, värjan 27 lag samt militärens Kungens Kanna 25 lag. Individuella värj-SM hade 90 startande.

Sommarhalvårets ”dödsång” fylldes varje år ut med tävlingar i bl a Visby, Falsterbo, Boden och Tylösand.

Trots krigsförhållandena gjordes energiska ansträngningar att få till stånd åtminstone några internationella tävlingar. Nordiska Mästerskapen kunde inte genomföras under hela krigstiden.

TYSKT BESÖK

Vi lyckades till slut ordna två landskamper på alla vapen mot Danmark, en 1941 i Köpenhamn och en 1945 i Stockholm. I den senare deltog även några norska och finländska fäktare.

Närmast häpnadsväckande var väl emellertid att man lyckades ordna landskamper på värja i Stockholm dels i maj 1941 mot Tyskland (svensk seger i lag 22—10 och individuellt tredubbel

svenskt genom B. Ljungquist, B. Forsell och H. Granfelt), dels i mars 1942 mot Italien (italiensk lagseger 22—11 och tredubbel italienskt individuellt)!

Åren 1943—44 fanns inget internationellt utbyte. 1945 noterades danskt och finländskt deltagande i Falsterbo samt finländskt i Visbytävlingarna.

Förbundet firade sin 40-åriga tillvaro våren 1944 i samband med tävlingen om H.M. Konungens vandringspris. I anslutning till denna hölls middag på sjöofficerssällskapets mäss. Hertigparet av Västerbotten, representanter för idrottsorganisationer, ledamöter m fl deltog.

Till Prins Gustaf Adolf — bl a tre gånger svensk mästare på sabel — framförde ordföranden förbundets stora tack och utnämnde samtidigt prinsen till Svenska fäktförbundets förste hedersledamot.

Bertil Ugglar avled 1 oktober 1945. I honom förlorade hela den svenska idrottsrörelsen en av sina främsta idrottsmän och ledargestalter. Utan hans insatser har svensk fäkting säkerligen inte stått där den står idag.

1946—1948

Förbundets ledning blev i huvudsak oförändrad från krigstiden med U. Broms som ordförande hela perioden. Hösten 1947 avgår ur styrelsen H. de Besche, E. Drakenberg och S. Thofelt. De ersätts av B. Lundquist, A. Thorburn och Å. Wahlgren.

Årsskiftet 1947/48 är antalet föreningar 86 med 20 400 medlemmar varav 1 444 aktiva. 219 var licensierade.

Budgeten balanserade för verksamhetsåret 1946/47 på 36 469:—.

Världskrigets slut märks även på fäktingmästarfronten. I Stockholm verkar ytterligare en. I Göteborg, Linköping, Östersund och tidvis Skellefteå arbetar utländska fäktingmästare.

Fäktingutbildningen, som under kriget ingalunda låg nere, tar ytterligare fart.

Det nationella tävlingsprogrammet genomfördes årligen i full utsträckning med sommartävlingar i Falsterbo, Tylösand, Visby och 1947 i Örebro.

UT I VÄRLDEN

Det internationella utbytet återupplivas omgående. De första Nordiska Mästerskapen efter kriget arrangeras i Köpenhamn i juni 1946. Nu deltar för första gången Finland med slagkraftigt lag — en prestation med oreserverad högaktning av detta särskilt hårt krigsdrabbade land, som till yttermera

visso inbjöd samtliga nordiska länder till tävlingar på samtliga vapen vid Finlands festspel i juni 1947.

Med andra framstående fäktnationer erhöles också snabbt kontakt. Redan i juni 1946 gjorde en svensk värjtrupp en resa i Polen med stadsmatcher mot Lodz, Katowice och Warszawa.

I juli samma år gör ett svenskt värjlag en resa genom Frankrike, Schweiz och Belgien med synnerligen goda resultat.

I juli 1947 reser ett svenskt värjlag till Basel för landskamp mot Schweiz och vidare till Venedig för fyrlandskamp Italien, Frankrike, Schweiz, Sverige. Seger i Basel, andraplats i Venedig efter Italien.

Olympiaåret 1948 utkämpades som förberedelser för spelen i London landskamper mot:

- Danmark och Norge på florett och värja i Göteborg. Danmark vann florett och Sverige värja.
- Finland på värja i Stockholm. Svensk seger.
- England i London. Svensk seger.
- Holland i Amsterdam. Svensk seger.
- Luxembourg i huvudstaden. Svensk seger.
- Belgien i Bryssel. Belgisk seger.

Efter OS i London inbjöds värjlaget till en ny fyrlandskamp i Venedig hösten 1948 för finallagen i den olympiska tävlingen. Resultat: 1) Italien, 2) Sverige, 3) Frankrike. Individuellt dubbelt svenskt genom C. Forsell och S. Thofelt.

Det blev inget VM 1946.

✕ I VM i juni 1947 i Lissabon tog det svenska laget silver. Det bestod av B. Ljungquist, C. Forsell, S. Thofelt, P. Carleson. Individuellt tog Ljungquist silvermedaljen. Sverige alltså fortfarande i världstopp.

ÄNTLIGEN OS

✕ OS i augusti 1948 i London. Svenska laget: C. Forsell, A. Tollbom, B. Ljungquist, S. Thofelt, P. Carleson. Bronsmedalj efter Frankrike och Italien. I den individuella tävlingen blev Cervell, Forsell och Ljungquist utslagna före finalen.

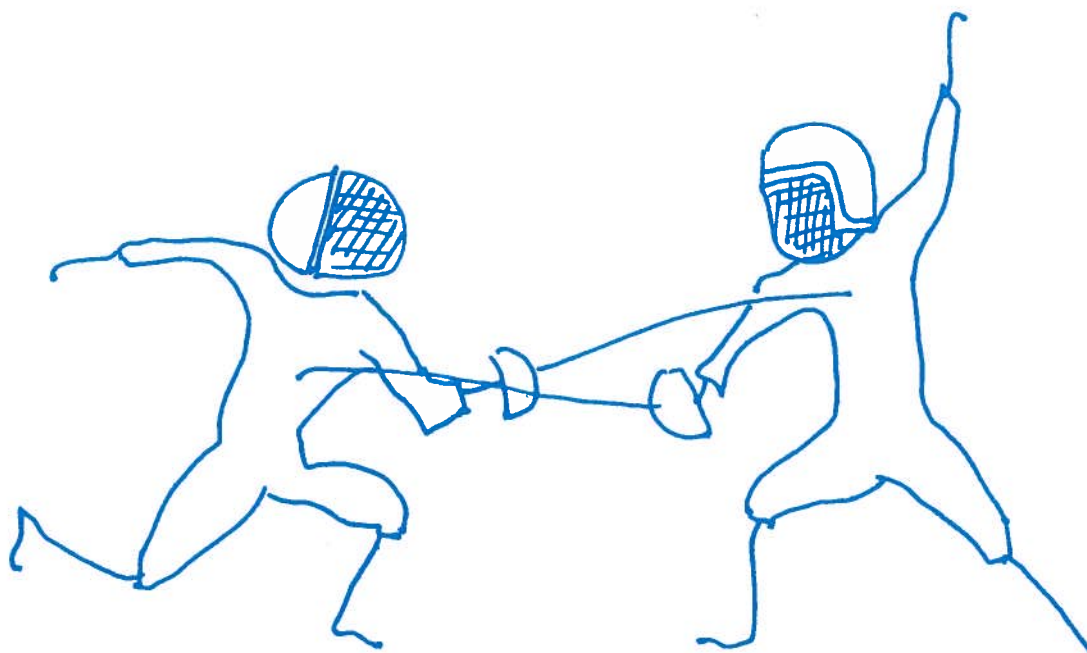
I januari 1947 omkom prins Gustaf Adolf i en flygolycka i Köpenhamn. Prinsen var en av fäktsportens entusiaster. Skicklig värjfäktare och lång tid bäst i landet på sabel. 3 gånger svensk mästare individuellt och flera gånger i lag på sabel.

Med honom gjorde vår svenska fäktsport i sanning en svår förlust.

SAMMANFATTNING

✕ Den svenska fäktidrotten hade 1936 ingen stor omfattning, men stod utbildnings- och resultatmässigt på en hög nivå. Den befann sig under stark utveckling, som under förkrigstiden tack vare en kraftfull ledning och en god anda inom hela rörelsen fortsatte med minst samma styrka och med utmärkta resultat som följd. Ett exempel är de två lag-VM på värja som förlorades med minsta tänkbara marginal.

Det länder ledare, instruktörer och fäktare till ovanskelig heder att de inte gav upp inför alla svårigheter som världskriget innebar. Trots världskrigets hämmande effekt synes svensk fäktning kort tid efter krigsslutet ha stått t o m starkare än innan krigets utbrott.

1949–1964

Internationella framgångar

Av Wille Engdahl

Vid 50-talets början var svensk fäktning i allt väsentligt en sport som utövades av militär personal och i viss mån av skolungdom. Av förbundets 97 fäkttföreningar, långt fler än i dag, var mer än hälften militära och c:a dussintalet skolföreningar.

Förbundets målsättning för de två aktuella årtiondena var klar, "här gällde det att skaffa sig internationella framgångar". Kunde detta förverkligas skulle ansvariga myndigheter få upp ögonen för vår sport och bidragen skulle höjas. Ekonomin var nämligen då som nu huvudproblemet. Med mera pengar i kassan skulle kvalificerade fäkttmästare kunna anställas och därmed skulle en god grund för en bra utbildning vara lagd. För att sedan kunna tillämpa kunskaperna måste man ut och tävla och för detta krävdes ytterligare pengar.

VÄRJAN

Svensk tävlingsfäktning var främst värjfäktning under dessa år. 1950- och 60-talen blev för värjfäktningen generationsväxlingens årtionden. Den militärt betonade fäktverksamheten minskade efter hand. De vid Kungliga Gymnastiska Centralinstitutet (GCI) i fäktning utbildade eleverna föll bort en efter en. Likaså upphörde i början på 50-talet utbildningen av militära fäkttinstruktörer vid Gymnastik- och Idrottsskolan (GIS), vilken hade medfört att praktiskt taget varje förband hade sin egen fäkttinstruktör. Vidare upphörde den obligatoriska fäktundervisningen för kadetterna vid Krigsskolan på Karlberg.

Allt detta satte sina spår bl a i det svenska representationslagets sammansättning, som vid periodens början till 5/6 bestod av militärer men vid dess slut endast 1/6. Denna trend har fortsatt och numera är det främst akademiker och skolungdom som lyckas kvalificera sig. Andra tydliga tecken på generationsväxlingen är antalet deltagande lag i den gamla ärevördiga officerslagtävlingen "Kungakannan". 1950 deltog 28 lag, medan antalet i mitten på 60-talet rörde sig om ett 10-tal.

Internationellt låg svensk värjfäktning mycket väl framme och man räknade sig med rätta till de 2—3 bästa lagen i världen. Vid OS 1948 i London belade det svenska värjlaget en hedrande brons-

plats för att 4 år senare i Helsingfors ta hem silvermedaljerna. Synnerligen anmärkningsvärt är att den då 61-årige generalen Gustaf Dyrssen blev svensk mästare detta år. Han fick dock ej plats i det svenska silverlaget, som redan honom förutn hade en ganska hög medelålder. Yngsta man var Lennart Magnusson, 23, och äldst var Bengt Ljungquist, 40.

HÅRDSATSNING

I detta läge hade det syntts naturligt att förbundet startat en hårdsatsning på ungdomen. De gamla kämparna kunde ju knappast hålla ytterligare 4 år, till nästa olympiad. Men så skedde tyvärr ej och farhågorna besannades per omgående. Redan vid VM 1953 bröts den gamla fina traditionen — det blev en 4:e plats i lagtävlingen. Detta berodde kanske till en del på att man detta år övergick till att fäkta om "först till 5 stötar", vilket kräver både en annan taktik och en bättre kondition, men även på det faktum att många europeiska länder t ex Polen, Sovjet och Ungern nu var på stark frammarsch.

Det var nu hög tid för svensk värjfäktning att se om sitt hus och planera för OS i Melbourne 1956, om man ville vara kvar bland "de stora". Tyvärr verkade det dock som intresset i stort hade sjunkit för fäktningen som tävlingssport. Klart färre lag anmälde sig detta år till SM och bestämmelsen att varje förening fick låta sig representeras av flera lag infördes.

En liten ljusning dök dock upp året därpå vid VM i Luxemburg, då laget var tillbaka på andra plats, efter omöjliga Italien. Detta skulle emellertid visa sig vara svensk fäktnings sista stora framgång på många år. Visserligen nådde våra bästa värjfäktare som t ex Carl Forsell, Berndt-Otto Rehbinder och Per Carleson flera gånger final, men hamnade alltid utanför medaljerna.

Motgångarna fortsatte och ungdomarna hann inte bli färdiga. Till OS 1956 uttogs samma fäktare som fyra år tidigare. Efter två raka förluster mot Ungern och Sovjet var Sverige utslaget, med ett lag där den yngste deltagaren var nästan lika gammal som den äldste i 70-talets svenska landslag.

INGEN FRAMGÅNG

Vad berodde då de uteblivna svenska framgångarna på? Ja, som väl redan framkommit i min redogörelse är det min bestämda uppfattning att det dels berodde på fäktarnas höga ålder och dels på den ökade satsningen utomlands. Frågan är också om den svenska träningen var tillräckligt rationell och modern. Själv kan jag från denna tid endast påminna mig ett fåtal träningsläger varav ett på Bosön sommaren 1956 strax före OS. Lektioner togs naturligtvis i vanlig omfattning på salen, men träningen i övrigt fick fäktarna mestadels sköta själva. Träning utanför fäktsalen förekom i mycket varierande omfattning.

Detta låter kanske som kritik mot det sätt som verksamheten sköttes på, men detta är ingalunda avsikten. Låt mig poängtera att "gamlingarna" trots allt fortfarande var de bästa, och de bästa bör, oavsett ålder, alltid få representera i de stora sammanhangen. Man får dock för den skull inte glömma bort ungdomarna. Det är de som skall "ta över" när de gamla "gjort sitt" och förberedelserna härför måste ske i mycket god tid. Det var väl i detta stycke som man brast i under 50-talet och fick också en hel del kritik härför.

NYTT LANDSLAG

1957 bestämde sig förbundet för att bygga upp ett nytt landslag, helt medvetet om att några toppresultat ej skulle kunna nås under de närmaste åren. 1957–60 bedrevs en uppbyggnadsverksamhet under mottot "med tonvikt på ungdomen". Vägen blev lång och törnbeströdd och dessvärre drog sig nu den äldre generationen tillbaka. De hade behövts ännu några år som sparringar åt de yngre! Den ende som fortsatte på allvar var Rehbinder och han gjorde det med den äran. Vid OS 1960 i Rom var "Bobban" fortfarande den främste bland de svenska med en semifinalplats. Laget blev femma. De nya namnen Abrahamsson, Lagerwall och Lindwall m fl var på god väg men saknade ännu erforderlig rutin. En stort planlagd fäkturné för det uttagna OS-laget blev i sista stund inställd på grund av medelsbrist. Hade den kommit till stånd hade laget kanske kunnat vara tillbaka i toppkvar-tetten.

Att satsningen på ungdomen inte var bortkastad visade sig emellertid snart. Redan 1961 kom framgångarna. Vid JVM i Duisburg tog Sverige storslam genom 1. Hans Lagerwall, 2. Orwar Lindwall och 3. Axel Wahlberg och vid VM i Turin ett par månader senare blev Hasse silvermedaljör och Abrahamsson 6:a. Laget var tillbaka bland "de stora"

och tog bronset efter Sovjet och Frankrike, en placering som förbättrades ett "pinnhål" året därpå vid VM i Argentina. Det var här som "altmeister" Sandwall gjorde en kämpainsats i mötet med rysarna, som innebar silver till Sverige.

MELLANÅR

1963 blev ett mellanår utan några finalplaceringar men vid OS i Tokyo var det snudd på brons. Förlust med 8—8 och en stöt mot Frankrike efter svensk ledning med 8—7. Laget bestod av Abrahamsson, Genesjö, Lagerwall och Lindwall samt undertecknad.

Många fina prestationer gjordes under denna period av svenska värjförare i internationella sammanhang och åtskilliga spännande duster fick man uppleva tillsammans. Den insats som dock mest etsat sig kvar i mitt minne upplevde jag som åskådare vid OS i Helsingfors. Det var när Bengt Ljungquist i lagfinalen mot Italien vann alla sina fyra matcher, men Sverige förlorade ändå med 11—5. Inte mindre än fyra italienare hade ett par dagar tidigare varit OS-finalister i den individuella tävlingen.

FLORETT OCH SABEL

Den svenska fäktingens ekonomi under denna tid tillät aldrig en lika stor satsning på alla vapen. Värjan har alltid fått mest och kommer även i fortsättningen att prioriteras. Anledningen härtill är uppnådda internationella resultat. Styrelsen fick utstå mycken kritik för detta, men vad var att göra när pengarna inte räckte till. Som jag ser det var det en riktig prioritering.

Framgångar uteblev trots detta icke. Vid OS 1952 nådde såväl Nils Rydström som Bo Eriksson semifinalen på florett och Henry Nordin kom till kvartsfinal på sabel. Damerna var representerade både vid OS 1960 i Rom av Christina Lagerwall och 1964 i Tokyo av Kerstin Palm och Christina Wahlberg. Inga mer framskjutande placeringar uppnåddes dock.

FÄKTMÄSTARFRÅGAN

Frågan om en ev rikstränares anställning var under dessa år ett svårlöst problem bl a på grund av förbundets ekonomiska situation. Det var ett fåtal klubbar förunnat att ha en utbildad "maitre d'armes" anställd. Träningen bedrevs på de flesta håll på helt ideell basis under mer eller mindre erfarna fäktrinstruktörers ledning. De stora fäktcentra Stockholm, Göteborg och Malmö var väl de som var lyckligast lottade, även om det inte var bra där heller.

Under 50-talet verkade fäktmästarna Uno Thulin, Martin Kronlund och L. Nagy i Stockholm, S. Motolese och Elof Gustavsson i Göteborg. I Malmö fanns sedan flera år tillbaka Francesco Gargano. GIS-utbildade fäktränare fanns på alla garnisonsorter. Linköping var i detta fall särskilt gynnat med Yngve Nygren, Ivan Ullbrant, John Tillskog och Lars Berzelius. I Vaxholm fanns Olle Hellgren och på Sjökrigsskolan Rune Ramberg. Den senare och Yngve Nygren fick även förmånen att gå igenom fäktmästarutbildning i Frankrike.

BELA KOM

Under senare delen av 50-talet kom så Bela Rerrich till Sverige och började som tränare på den nystartade fäktklubben Djurgården. Hans unga elever nådde ganska snart internationella framgångar.

Avslutningsvis vill jag främst saluera Francesco Gargano, Uno Thulin och Martin Kronlund för deras insatser för svensk fäktning under 50- och första delen av 60-talet. De är väl förtjänta vårt uppriktiga tack!

STYRELSE OCH KANSLI

Ett av de mest omfattande uppdragen som styrelsen hade att genomföra under den här perioden var världsmästerskapen i Stockholm 1951. I tävlingen deltog c:a 250 fäktare från 16 nationer. Arrangemanget avlöpte utan några som helst komplikationer och de som måste ges den största äran härför var i första hand "generalsekreteraren" Åke Wahlgren understödd av ordföranden Carl-Johan Wachtmeister.

Den administrativa verksamheten drevs helt av ideellt arbetande styrelsemedlemmar. Mestadels deltog hela styrelsen i besluten men tidvis var viss beslutanderätt delegerad till ett arbetsutskott. Merparten av jobb kom att falla på ordföranden och sekreteraren. Styrelsemöte hölls en gång i månaden, alltså mycket oftare än nu. Det var ett fantastiskt arbete som vissa styrelsemedlemmar lade ner på vår idrott. Tänk bara på förbundets ordförande under åren 1954–68 Sven Wahlund, som praktiskt taget drev förbundets kansli på sitt eget kontor med egen personal och allt! En annan drivande kraft under många år var Ingemar Bondeson.

LANDSORTEN

Flera landsortsledare kämpade ihärdigt för att landsorten skulle bli representerad i större utsträckning i styrelsen. Bengt-Olof Kallberger i Linköping

och Arne Roos i Örebro var de två första utsocknes som blev invalda. Ofta fick de dock själva betala sina resor till styrelsemötena i Stockholm.

Den för de aktiva så viktiga försäkringsfrågan fick i slutet av 50-talet sin slutliga lösning mycket tack vare just Kallberger. Några mera långsiktiga planer på tävlingsverksamhetens bedrivande existerade knappast. Det var väl först i och med att John Sandwall i början på 60-talet tillträdde som värjledare, som ett mera målinriktat program togs fram.

Trots stora svårigheter fungerade kansliarbetet under årens lopp utmärkt och karakteriserades av en utmärkt serviceanda personifierad av Anna-Lisa Granström (Sjöberg) och Barbro Malmvist.

MATERIEL

Fäktmaterielen utvecklades en hel del under den här perioden. I mitten på 50-talet infördes den elektriska bedömningen på florett, en mycket efterlängtdad åtgärd. Värjspetsen ändrade utseende ett flertal gånger från "fyrhullingen" via "igelkotten" till nuvarande sfäriska spets. I och med Axel Wahlbergs tragiska bortgång hösten 1961 i samband med fäkttävlingar i Åbo intensifierades kravet på fäktmaterielens hållfasthet. Det gäller såväl kläder som mask och klinga. Arne Tollbom lade ner ett omfattande arbete på att ta fram en mera funktionsduglig och säkrare spets. Han lyckades dock aldrig få den godkänd av FIE för internationellt tävlingsbruk. John Sandwall genomförde på sin tid som värjledare en ingående provserie för att få fram största hållfasthet hos tyget till våra fäktkläder. Den gamla hampplastrongen försvann för gott under denna period och nylonet fick en ökad användning.

EKONOMI

I denna redogörelse har ofta framhållits att ekonomin i alltför hög grad styr verksamheten. Utvecklingen gick därför relativt sakta och någon större handlingsfrihet saknades.

Självklart var det att annat penningvärde på den tiden eller vad sägs om att hela VM-arrangemanget 1951 i Stockholm var budgeterat till 35.000 kr. Till sist skulle jag vilja ge alla elitfäktare en liten uppmaning innan de slutar för gott — ställ Dig till förfogande som ledare i en eller annan form och dra Ditt strå till stacken för att bibehålla kontinuiteten i vår svenska fäktsport.

Wille Engdahl

Utbildning och guldår

Av Carl von Essen

Churchills berömda sentens "Aldrig har så många haft så få att tacka för så mycket" passar ganska bra in på den period då svensk fäktning skördade sina största framgångar någonsin. Dessa få är naturligtvis Francesco Gargano och Bela Rerrich som fått svenska fäktare och ledare att satsa på målet att bli världsbäst. Vid sidan av detta mål kom utbildningen att få ett uppsving om än med vissa födslovändor.

Det som följer är en bild av en epok som måste bli präglad av författaren, en författare som i allra högsta grad varit "inblandad".

Perioden 66—78 domineras av Francesco Garganos och Bela Rerrichs adepter. Dessa två giganter saknar motstycke i svensk fäkthistoria. Skickligheten och envisheten varvades med en bergfast tro på den egna förmågan att ta fram mästare av yppersta världsklass.

I Garganos skola var floretten startvapnet och därmed blev Edling, Jönsson, Rohlin och Sundberg alla florettmästare. Kronan på Garganos verk blev så småningom Rolf Edling på värja. En lärare-elevkombination som för alltid kommer att stå kvar i historieboken.

Att värjan alltid varit Bela Rerrichs huvudvapen framgår av värjmästarnas Jacobsons och von Essens framfart på VM-pisterna. Till dessa sällar sig sådana storheten som Högström, Flodström, Lindwall, Larsson och Skogh. Dessa två fäktmästare kämpade med sina elever i en mördande konkurrens. Det hela slutade med förkrossande världsdominans mellan 73—77 på värja. Att begränsa dessa mäns storhet att gälla under enbart denna period vore förmätet. Framtiden får utvisa om ens förbundets 75-åriga historia kommer att räcka.

ALLFUNKTION

Från Sturegatan 10 i Stockholm förde Sven Wahlund sina styrkor ute i landet med hjälp av en styrelse som "kunde allt". Dvs alla beslut togs av styrelsen. Man sammanträdde ofta och var i huvudsak tävlingsriktad. Nya stadgar och ny ordförande, guldolympiern Sven Thofelt, tar vid 1968. Besluten delegeras på utskott och därmed började en expansionsfas främst på utbildningssidan. Mili-

tärfäktningen drar sig alltmer ur förbundet. Flygvapnet blir ensamt kvar med fäktning på programmet. Men samtidigt ökade antalet tävlande från ca 300 licenser till dagens runt 800. Ett resultat av ungdomssatsning.

Kansliet förde en nomadisk tillvaro. Via Svarvargatan och Teatergatan hamnade man till slut (-78) i Farsta och Idrottens Hus.

Brons-Olympiern från London, Arne Tollbom, finner att våra värjklingor är mycket farliga. Den då 3,5 mm tunna gängningen vid spetsen var orsaken till alla spetsbrott, som kunnat resultera i mycket svåra olyckor. Lösningen blev en rörlig hylsa som gled på en härdad plastpropp i klinggängen. Hans idé och lösningar godkändes av FIE 1968 efter ett antal test i Sverige och han belönades för sitt arbete med SvFF förtjänstmedalj i guld 1969.

Tollbomspetsen fick aldrig sitt definitiva genombrott. De praktiska bristerna hann Arne inte avhjälpa före sin bortgång.

UTBILDNINGEN

Bristen på fäktlärare börjar bli besvärande. Vid årsmötet 1966 kommer Blekinge med en motion om rikstränare. Förbundet har inte råd. Med 102.000 kronor från RF kommer man inte långt och bidragen till distrikten på 17.000 förslår inte.

Instruktörsfrågan utreds och idrottslärarlinjen på GIH ser ut att kunna bli något för framtiden.

De nya stadgarna blir signalen till en storsatsning. RF:s stegvisa utbildningsprogram införs och 70-talet inleds med "Fäktning 70" där Yngve Nygren och Arne Klintestam visar på behoven och ger anvisningar för ett genomförande.

Kurser på regional nivå blir stommen som kompletteras med centrala kurser på Bosön. Bidraget från RF är 69/70 uppe i 185.000 kronor och distrikten får 24.000 kronor av årsmötet.

KONSULENT

Den 1 april börjar Yngve Nygren som konsulent vid SvFF. Aktiviteterna koncentreras på kursplaner för hela landet. Från Halmstad driver utbildningsutskottets ordförande Arne Klintestam på de sina.

1965–1979

Yngve slutar efter ett år och Gunnar Olsson tar vid. En ny epok börjar. Landets klubbar får besök av en alltid entusiastisk Gunnar. Allt från kursplanering, fäktundervisning och klubbadministration står på programmet. Gunnars oförtrutna arbete sätter fart på utbildningsmedvetandet ute i distriktet.

Samtidigt konstaterar Gunnar i två rapporter efter varandra (-76 och -77) att intresset för fäktning ute i klubbarna framför allt beror på ett fåtal, ja i sämsta fall bara på en persons engagemang. Om denne av någon anledning försvinner minskar intresset katastrofalt. Ett svårt problem i all idrott.

FÄKTMÄSTARE

Efter det att Walter Östergren varit i Antibes och blivit fäktmästare (1966) får inte den högre utbildningen någon fart förrän 1970 då Hans Jacobson, Orvar Jönsson och Christian Brunen blev de första fäktare som går igenom GIH:s idrottsläroplan. Utbildningen avslutades 1972 med examensarbete om de fysiologiska kraven i fäktning. Året därpå for Orvar Lindwall till Budapest på fäktmästarutbildning. Knappt hade Orvar kommit hem förrän Kristian Witwicki sänds till Paris på två år i samma utbildning.

Under tiden startar en fäktmästarutredning (-75) som skall belysa behoven och skissa på lösningar. Årsmötet utser Erik Backman, Malte Svensson, Yngve Nygren och Dag Åkerberg till fäktmästare enligt ett av utredningens alternativ. "Dokumenterad långvarig verksamhet och goda resultat bör vara högt meriterande".

Efter att ha varit på remiss ger årsmötet 77 utredningen bakläxa att justeras under året. Dessutom tillkom av Stockholms Fäktförbund utarbetad plan. Nya principer för antagning till GIH arbetas fram. Hösten -76 tas Ann Molvidson, Orvar Lindwall, Leif Högström, Göran Flodström och Göran Malkar in på GIH och 78 ligger ett nytt examensarbete om muskelkrafterna vid olika rörelse i fäktning på förbundets bord. Orvar Lindwall fortsatte att tillsammans med Jan Nyström (GIH) göra en fysiologisk rapport om Fäktning i Trygg-Hansas serie om våra idrotter och dessas krav.

UU-chef

Vid årsmötet -77 anser Arne Klintestam att han gjort sitt. En dynamisk epok då utbildningsmedvetandet ute bland föreningarna kom för att stanna. Med målsättningen att få in forskningen i fäkt-

ningen tog Jan Nyström hand om UU-rodret. Idrottsskadorna, näringsfysiologi och de fysiska kraven i vår sport skall studeras och så småningom ge oss framtidens utbildningsmetoder och träningsprogram.

Den flata skarpkantade värjspetsen sargade många fäktarm och klippte av en och annan tråd i maskerna under 60-talets mitt. Men 1966 blev fäktarmen dubbel och något år senare måste spetskronan fasas. Och VM 66 i Moskva blev de "röda" klingornas VM. Bøjligheten testades för första gången. Slipmaskinerna gick varma och acetone stod högt i kurs i verkstaden. De värsta riskerna blev trots allt eliminerade.

Faran med att vara fäktare upptäckte förbundet -69. Vi var oförsäkrade om det skulle hända något. Svante Hovmark ordnade en kollektiv olycksfallsförsäkring åt oss. Och 1970 var den ett faktum.

EGET VM

Med de nya stadgarna kom pappersfloden att öka betydligt och lösningar tycktes skymta i ett informationsblad. Tidningen blev bara ytterligare en del av floden. Obligatoriskt för alla från 1976.

Samtidigt med denna "födelse" uppstod "behovet" att göra något stort, tacka för allt man fått, med flera argument av moralisk—etisk karaktär. VM i Sverige! 1973 blev det bestämt, och 70 låg ansökan hos FIE. Ett arrangemang som ekonomiskt skulle visa sig vara lika stort som en årsbudget på den tiden. Kalkylen blev litet svävande i början. Men i Göteborg skulle det hela gå av stapeln. Arne Klintestam tog hand om tävlingssekretariatet och Hans Drakenberg om det tekniska. En total ansträngning som engagerade hela fäkt-Sverige.

Inga problem. Allt gick som det skulle. Sverige visade att vi kunde. Både att genomföra och att vinna. Rolf Edling på topp med Hasse Jacobson en hårsman ifrån.

Men som i så många andra idrotter så blev VM en dålig affär. En skuld på ca 400.000 kronor måste betalas tillbaka.

NY EPOK

Efter Hans Lagerwalls, Orvar Lindwalls, Ivar Genesjös och Göran Abrahamsons framgångar såg det ut som om resultaten skulle dala i svensk fäktning. Men tron kom på skam och en resultatrad av aldrig skadat slag tog vid. Hans Jacobson börjar epoken med ett JVM på värja 65, följd av Kerstin Palm i damflorett 66. Samtidigt tar värjlaget brons i Moskva VM. K-G Sundfelt leder

styrkorna och början till ett uttagningssystem med poäng för placering i särskilda tävlingar tar form.

Sveriges Olympiska Kommitté satsar 8.000 kronor i OS-förberedelser. Nya namn i landslaget är Calle Broms, FFF, Janne Skogh, DIF, Lars Erik "Bagarn" Larsson och Carl von Essen, DIF. OS-hoppet tänds när Jan Skogh blir 6:a i Montreal-VM och laget 4:a.

En katt har smugit sig in bland hermelinerna: Rolf Edling. Vid Universiaden i Tokyo samma år tar Sverige silvret (Edling, von Essen, Skogh, Sjöberg). Skogh blir 2:a individuellt.

NYA IDEER

Mexico City-OS blev en besvikelse. K G Sundfelt tog konsekvenserna av resultatet och fäktarkritiken. Orwar Lindwall slutade som aktiv och tog vid som värjledare. Tillsammans med de aktiva utarbetades ett tävlings- och träningsystem som efter några års prov skulle bli permanent. Och resultatet började komma.

Men de nya stadgarna 68 medförde att besluten flyttades bort från styrelsens bord. Det kändes ovant. Och de kostnadskrävande satsningarna träningsläger och mer internationellt tävlande, fick svårt att finna gehör.

Tävlingsutskottet under Oscar Bernadottes ledning stod på sig. Fäktmästarna skulle vara med på lägren och komma ut på de internationella tävlingarna och se på utvecklingen. De fysiologiska kraven och senaste nytt i näringsfysiologin anamades. Och resultatet lät inte vänta på sig.

BLYGSAM START

I Havanna 1969 steg Calle von Essen upp på pallen som 3:a med Hasse Jacobson som 4:a. Laget tog brons efter stenhårda bataljer med ryssar och italienare. 1970 blev ett mellanår. Visserligen blev Calle 5:a men laget rasade ned till en 8:e plats. Så vände det igen.

På hemmaplan blir Calle, Hasse och Roffe militära världsmästare i Ljungbyhed 71. Och i VM i Wien var det dags igen. Rolf Edling träder fram på allvar. Brons, nu med Hasse på en 5:e plats. Nya i bronslaget var Garganos två elever Orvar Jönsson och Per Sundberg.

Samtidigt hade styrelsen accepterat träningslägerverksamheten. Allt från Malmö Brandkår till Flyget i Östersund var värdar för värjtruppen. "Mesta" platsen blev F 5 i Ljungbyhed där Hans Erik Hansson stod och fortfarande står för de praktiska detaljerna.

Utbytet med Sovjet kom igång och därifrån kom många impulser främst genom Orwar Lindwalls många samtal med dåtidens värjgigant Alexej Nikantikow (3-faldig ind. världsmästare). Bernadotte lyckades ordna en resa till Minsk där än mer avslöjades kring arbetet bakom de ryska resultaten.

EFTER MÜNCHEN!

Förberedelsearbetet till OS 72 i München fick en olycklig start. Hasse Jacobson blev brutalt nedslagen utanför Stockholmsstudenternas kårhus. En spark på högerknät omintetgjorde start i OS. Visserligen var Hasse på gång men läkarna sade stopp först i OS-byn.

I den individuella tävlingen visade Rolf att han nu blivit ett världsnamn. För andra gången i final. Men det blev "bara" en 5:e plats. Kulcar Ungern stod som slutsegrare.

Lagtävlingen utan Hasse blev en mara. I kvartsfinalen blev Ryssland oss övermäktigt..

Förberedelserna hade tagit hårt på ekonomin. Styrelsen var missnöjd. Bråk hade dessutom förekommit om fäktmästare Gargano skulle fara med till OS eller ej. Årsmötet senare på hösten gav Oscar respass. Men han hade visat att vågar man bara satsa så kommer också resultaten. Och som plåster på såren fick han förbundets guldmedalj 1973.

GULD-VM

"De magra åren" hade börjat. Inför VM i Göteborg stod värjan utan medel att genomföra gedigna förberedelser. Wille Engdahl, ny TU-ordförande, fick leva på vad som gjorts åren förut. Och som så många gånger förr blev insatserna två år före VM avgörande. Det skulle dessutom visa sig längre fram i tiden. Rolf Edling för 3:e gången i VM-final vinner både guld och världscupen. Och Hasse tar silvret. Laget blir femma. På hösten får Rolf Svenska Dagbladets bragdmedalj som andre fäktare genom tiderna. Hans Drakenberg fick den 1935 för sitt guld då.

DUBBELT GULD IGEN!

Nya namn började skymta i värjleden. En ung man från Lappland, Göran Flodström, kvalificerade sig till -75 års VM-lag. Den 5:e lagplatsen besattes av Lennart Rohlin i hård konkurrens med junioren och femkamparen Leif Högström. Samtidigt hade SvFF fått medel till en rikstränare. Orwar Lindwall fick uppdraget att på heltid ta hand om planeringen och genomförandet.

De franska alperna, i vinter OS-staden Grenoble, stod som VM-värd -74. Rolf Edling klipper till igen. Storfavoriten och hemmasonen Brodin klarar inte trycket. Än en gång guld och världscupen till Rolf.

Och äntligen hade laget fått den stadga som alla väntat på. Garganos och Rerrichs elever visade var skåpet skulle stå. Först Ungern i en dramatisk kamp och så världsmästarna -73 från Tyskland med eftertryck. Rolf, Calle, Hasse, Lennart och Göran "Lappen" blev de första svenskar som kunde pryda sina bringor med lag-guld-medaljer.

För den insatsen belönades Förbundet med 50.000 kronor som "årets förbund". Av dessa välförtjänta slantar belönades Bela och Francesco med 10.000 var. En erkänsla, en beundran och ett varmt tack för en oerhört stor insats.

FORTSÄTTNING

Budapest blev platsen för nästa VM. Under de år som gått hade bara Kerstin Palm visat internationell klass i de övriga vapnen. Resurser och fäktmästare räckte helt enkelt inte till. Kerstin placerade sig allt som ofta i världscupstävlingarnas finaler. Men VM-final blev det aldrig.

I värjlaget hade Leif Högström ersatt Lennart Rohlin, som sökte lyckan på favoritvapnet florett. I kvartsfinalen blev det stopp. Och ännu sämre gick det på de övriga vapnen. Ett kostsamt försök utan värde. Utan fäktmästare och resurser blir det inga resultat. Rolf var hårmsånen från att gå till sin femte VM-final i svit. I lagtävlingen, först Polen, sen Ungern och än en gång final med Västtyskland nu i berömda Sportcarnak. Guld av bara farten, där Rolf efter en usel insats mot Ungern visade vem som var "Mästaren" med sina 4 segrar.

OLYMPIAÅRET-76

På hösten -75 avlider Francesco Gargano som betytt så mycket för svensk fäktning, särskilt under det fantastiska 70-talet. Hans elever hade medverkat till OS-lagsilvret sedan 1936. Var dessutom själv guld-olympier i lagsabel (Antwerpen) för Italien. Hans bortgång kom oväntat plötsligt. En del av LAGET var borta.

För Rolf måste saknaden varit extra svår inför den stundande OS-träningen. "Men när nöden är som störst" visade det sig att "Chico" under lång tid lärt ut det mesta till sin elev Orvar Jönsson. Och så började en tid då de forna lagkamraterna fick vänja sig vid varandra i det svåra spel som fäktlektioner utgör.

INGEN SVAG LÄNK

Alla var nu inställda på att göra sitt yttersta för att infria drömmålet. Säsongen började kusligt bra. Hasse J vinner både Grand Prix de Berne och Heidenheimer Pokal. Pokalen behövde inte lämna Sverige det här året heller. Rolf hade den ju från året innan. Förhands-tipsarna spekulerade om allt i alla idrotter och avrundade ofta sina tips med "och så vinner nog Sveriges värjlag sitt första OS-guld".

När Sven Thofelt frågade Bela Rerrich om chanserna blev svaret rappt: "Vi har gjort allt som kan göras". Redan året innan vid för-OS hade Orvar Lindwall och Kaj Rosén varit över i Montreal och rekognoserat. Ett perfekt jobb där alla detaljer noterats. Som enda förbund beslöts att truppen under hela OS skulle bo i Mont Gabriel, 4,5 mil från OS-staden.

I laget var det "bara" reserven Göran Malkar som inte var VM-medaljör av något slag. För sifferbitarna mera exakt: 2 guld, 1 silver, 2 brons individuellt och 2 guld och 3 brons i lag hade till dags dato Rolf, Calle, Hasse, "Lappen" och Leffe i VM varit med om att ta hem till Sverige sedan 1966 (se vidare resultattabellen).

GASTKRAMNING

Individuellt blev i viss mån en besvikelse. Rolf gick till final där han av någon anledning tappade stinet och blev 6:a.

Rankade som andra nation efter Tyskland startade lagtävlingen 4 dar senare. I kvartsfinalen väntade Ryssland. Calle som fick stå över kunde efter en ganska snabb match konstatera den Ryska Björnens fall. Ungern stod och väntade. Nu fick Leffe sitta på bänken. Läget såg mörkt ut sedan Calle förlorat 2 matcher. Leffe tog över. En skärpning kom till stånd.

De svenske började hoppas på läkarna men stämningen blev än mer spänd inför avgörandet. Sista matchen. Leffe mot rutinerade Kalcrar. Dubbelnederlag lika med ungersk lagvinst.

Leffe i ledning 4—3. Jublet var öronbedövande från halva publiken. Men hoppsan! Leffes försök att göra samma sak igen blev en miss 4—4. 14 sekunder kvar! Den andra halvan jublade. Nu hade ödets stund kommit. Dödyst. För oss som satt bredvid var saken klar. Stöten som gav 4—3 var på gång igen. Man kunde se den fulla koncentrationen. Och så Pang! Där satt den.

Läktarna exploderade. Wolf Lyberg skrev i OS-tidningen dagen därpå att något så spännande ha-

de han som sportjournalist under 30 år aldrig upplevt. Han var nog inte ensam.

TREDJE GÅNGEN

Sverige mot Tyskland 3:dje året i följd. Motståndare Pusch, Hehn, Behr och Fischer. Svensk hejarklack på innerplan och en på läktaren. Dommare: Malacarne, Italien. Spelet kunde börja. Lagmötet var bara några matcher gammalt då "Lappen" i besvikelse över en missad stöt mot Hehn böjer sig bakåt och sträcker sig så illa i magen att fortsatt fäktning är utesluten. Det var bara att ta över 3—4 för Calle som inte fick en chans mot Hehn. Nu stod det 1—3 till tyskarna.

I den 10:de matchen blir det äntligen lika 4—4. Calle slår Behr! Därefter förlorar Leif mot Hehn och Rolf gör dubbelnederlag mot Fischer. 4—5. Pusch blir stoppad av Calle 5—5.

Hasse satsar friskt mot Hehn. Resultatet blir underläge 1—4. Svensklägret har tappat luften. Få kan vända sådana underlägen. En av dessa få är Hasse. Öronbedövande applåder och hejaramsor för varje stöt. Hehn är maktlös. 5—4 till Hasse och Sverige leder för andra gången i hela lagmötet sedan 1:a matchen! 7 segrar räcker för olympiskt guld, 3 dubbelnederlag borgade för det.

Roffe mot Behr. Ingen i laget var orolig. Behr hade redan 3 förluster. Och Rolf i avgörande match. Förlust var inte till att tänka på. Men det kunde ju inte publiken veta. För varje stöt som Roffe fick in blev publiken alltmer tänd. Den avgörande stöten kom som en befrielse. En "giftig" stöt på handens ovansida. Sverige stod som olympiasegrare för första gången i fäkthistorien. En enig press förklarade efteråt att något så spännande hade man aldrig upplevt. En Fäkt-PR av absolut toppklass.

NY VÄRLDSMÄSTARE

I "vanlig ordning" blev året efter OS magert. Den satsning som borde skett på framtidsfäktarna uteblev. Det "gamla" gänget fortsatte av bara farten. Calle fick stiga åt sidan för en ny komet. Johan Harmenberg vann hela uttagningssystemet med seger bl a i världscuptävlingen i Bern.

VM i Argentina i juli. Södra halvklotets vinter. Laget var i ganska god form. Det som gjorts året

innan fanns att ta av. I Buenos Aires möttes vi av vintern dvs c:a $\pm 0\text{ C}^\circ$ varje morgon. Ett uselt hotell som FIE fixat, och en tävlingsarena som höll utegrader. Mässlokaler på stenläggning. Enda sensationen var att Hasse J blev utslagen redan i 1:a omgången. Rolf och Johan gick obesegrade dvs direkt till final.

Finalen blev Johans, Rolfs och schweizaren Gailles. Omfäktning på tre. Johan stod inte att hejda. Snabbt och resolut världsmästare. Silver till Rolf. Det var 7:e VM/OS-finalen sedan 1971 för honom.

Lagtävlingen blev rena paradmarschen. Rolf, Johan, Hasse, Göran (Lappen) och Leif gjorde processen kort med tyskarna i 1/4-finalen. Ryssarna i semifinalen kördes över med 9—2 på 40 minuter. I finalen stretade schweizarna emot ett tag men inget kunde hindra de svenske. Hasse Jacobson förlorade 3 matcher under hela lagtävlingen! Fyra VM-guld i rad för svensk värjfäktning.

Väl hemma i Sverige hade Johans tränare Kaj Czarnecki beslutat sig för att resa till USA. Ett mycket olyckligt beslut för Johan och svensk fäktning. Johan och Kaj var inte "färdiga" med varandra ännu på några år.

Satsningen på framtidsmännen fick anstå ännu ett år. Göran Flodström slutade som aktiv redan före påsk och Leif Högström i slutet av maj. Allt hopp stod nu till Göran Malkar och Carl Bernadotte att komplettera laget med i VM i Hamburg.

BRONSVARNING!

De sista lägren fick hjälpa upp den "tunna" försäsongen. Alla pekade på att det inte skulle räcka. Frågan var hur långt det skulle hålla. Hasse kom som ende svensk till finalen. På vägen hade han bl a eliminerat Johan. I finalen blev Hasse bronsmedaljör efter omfäktning. Lagtävlingen där Calle von Essen hoppat in istället för Calle B. tog slut redan i 1/4-finalen mot Ryssland. Bronsmatchen mot Frankrike var problemfri. Satsningen på de övriga vapnen gav som nämnts ingen utdelning. Utan ett internationellt tävlande i större omfattning (5—6 tävlingar per år) kan man inte räkna med ett bättre resultat än 3—5 plats. Framtidsmännen måste lära sig och de rutinerade hålla sig "informerade" om den övriga världseliten. Därför var bronset en varning!

Damfäktningen 1905–1979

Av Ulla-Britt Jönsson

Pionjär för Svensk Damfäktning är Janken Wiel-Hansen. Hon föddes 11/7 1868. Modern kom från Bayern och fadern från Norge. Fadern var en stor sportmänniska som tidigt lärde Janken sportens tjusning. Hon prövade alla möjliga slag av sport och idrott. 1903 upptäckte hon genom fadern den sport/konst som skulle bli hennes livs stora intresse, Fäktningen. Det var FFF:s fäktmästare Filliol som år 1903 gav henne de första lektionerna. Utbildningen fortsatte de följande åren i London och Paris för framstående fäktlärare. 1906 deltog Janken i de internationella tävlingarna i Tourcoing i Frankrike och erövrade förstaplatsen i damfloretten. Vid denna tid var hon sannolikt Europas skickligaste kvinnliga fäktare.

29 september 1905 grundade Janken Wiel-Hansen, kallad Sveriges kvinnliga d'Artagnan, Stockholms Kvinnliga Fäktklubb med ett trettiotal damer som första medlemmar. I Sverige hade fäktningen dittills ansetts som en uteslutande manlig sport, i första hand för officerare, medan den i Amerika, Danmark, Belgien, Frankrike och särskilt England hade många kvinnliga utövare.

RIDDERLIGHET

Janken Wiel-Hansen hade vid denna tid studerat fäktkonsten i två år, och ju mera hon fördjupade sig i den, desto livligare kände hon att den var en synnerligen lämplig idrott för kvinnan. "Florettfäktningen utvecklar i hög grad smidighet och mjukhet i rörelserna, den tvingar till självbehärskning, beslutsamhet och koncentration, driver upp snabbheten i tanke och handling och manar fram ridderlighetskänslan".

Stockholms Kvinnliga Fäktklubb (SKF) hade från början intimt samarbete med FFF, som grundades 1901 som första förening i landet med individuell utbildning. SKF skaffade sig så småningom egna lokaler i Stadiontornet.

SKF var en mycket förnämlig och exklusiv damklubb, som i Sverige banade vägen för den kvinnliga fäktsporten och bringade den till en hög standard. Man kan säga att SKF:s bildande betecknar svensk damfäktnings födelse och att denna sportgren kan fira ett eget 75-års jubileum hösten 1980.

Det var i stort sett en ganska aristokratisk samling damer, "men främst utmärkte de sig för den sinnets glada ridderlighet, som så väl harmoniserar med fäktningens anda" (Citat ur Världsnytt -55).

FRANSK HJÄLP

Klubbens förste instruktör var maître d'armes Filliol som även verkade på FFF. 1913 i samband med krigsutbrottet var han tvungen att återvända till Frankrike. Klubben stod utan instruktör. Janken Wiel-Hansen ryckte då in med nit, intresse och kunnighet. Redan 1913 hade vi sålunda vår första kvinnliga instruktör. I början av 20-talet vår andra, Dagmar Wigholm-Davén, klubbens prevôt, dvs anställda tränare. Hösten 1919 anställdes i samverkan med FFF åter en fransk fäktmästare Merloz. Den franska fäktskolan var under alla dessa år given.

Bland de första namn man kan läsa i resultatlistor från klubbens tävlingar är Gunhild Österberg, Hanna Olsen, E. Lindberg, Ia Låftman, Greta Vogel, Agnes Dickson, Ellen Hamilton, Signe Du Rietz.

Klubbens första ordförande var friherinnan de Geer. Efter ett år lämnade hon klubben till fru Elsa Wallenberg. Kronprinsessan Margareta var hedersledamot och besökte ofta klubben för att åse träningen. Även prinsessan Ingrid återfanns ofta på åskådarläktaren.

HÄRT OCH TUNGT

SM för damer ordnades för första gången 1911. Vår första mästarinna hette Elsa Hellvist. SKF tog hem segrarna i SM i obruten rad ända fram till 1936 då Ulla Berg FFF lyckades bryta raden.

SKF var inte ensam klubb med fäktande damer längre. Tidigt fanns damfäktning i Uppsala och i Lund, vid Sydsvenska gymnastikinstitutet. De deltog i tävlingar från mitten av 10-talet, dock utan större framgångar. I klipp från 1916 kan man läsa om lundadamera: "Det är en gammal erfarenhet att de fäkta hårt och delvis tungt och säkerligen är de väl förberedda". I början av 20-talet fanns damer från MF 19 med på tävlingspisterna.

Vid Svenska Spelen i Stockholm 1916 var damflorett med för första gången. SKF stod som arrangör för denna del av tävlingarna. Deltagarantalet blev mindre än väntat. Köpenhamn, Lund och Stockholm var representerade. Danmarks Astrid Hansen segrade med Eva Österdal från Lund som tvåa. Först på fjärde plats kom SKF:s egna Gunhild Österberg.

Ganska tidigt började man arrangera nordiska landskamper. Största deltagarantalet kom från

Sverige och Danmark. Norge och Finland representerades ganska sparsamt. Sveriges stora namn vid denna tid var Hanna Olsen, Elsa Hellqvist och Ellen Hamilton. Danskorna var under många år dominerande. Dock kunde svenskorna göra enstaka inbrott t ex 1920 genom "Comtesse Hamilton" som man skrev i de danska tidningarna.

UNGDOMER

En mera bred rekrytering fick florettfäktningen i Stockholm bland både flickor och pojkar när någon gång omkring första världskrigets slut Ungdomens Fäkttävling bildades.

I juni 1922 reste fyra svenskor till Paris för att delta i stora internationella fäkttävlingar: La Grande Semaine. De fyra var Annie Dickson, Ellen Hamilton, Elsa Hellqvist och Hanna Olsen. Det är första gången man tävlar utom Norden och man undrar hur svenskorna skall stå sig mot engelskor, holländskor och fransyskor. Sverige firade en stor triumf. Samtliga fyra gick till final med Annie Dickson på första plats och Hanna Olsen på andra.

Våren 1923 hade man åter internationella damflorettävlingar i Stockholm. För första gången hade man österrikiska deltagare, vilka var utbildade i enlighet med den italienska skolan. Det var första gången de franskskolade svenskorna mötte italienskskolade motståndare. Både aktiva och journalister studerade med intresse skillnaderna och spekulerade i vilken stil — skola som var bäst. Segrade gjorde den franska genom Ebba Gripenstedt. Hennes namn fick man se på topplaceringar under en lång rad av år, sitt första SM-tecken tog hon 1927 och det sista och nionde 1944.

EM-START

I olympiaden 1924 var Sverige representerat av Ellen Hamilton, Elsa Hellqvist och Hanna Olsen. Hamilton och Olsen gick till semifinal där de slogs ut. Danmark segrade före Ungern.

Pressklipp inför OS i Amsterdam 1928: Sv D. 12/1 -28 "kvinnliga fäktare förbereda sig för Olympiska spelen. Ännu saknas dock anslag för representationen". Bekymren var samma då som nu — ekonomin.

1932 instiftades Europamästerskapen för damflorett. Danmark som hade mycket hög kvalitet på sin damfäktning kunde med framgång ta upp konkurrensen med Europas bästa. Danmark vann.

I samband med SM 1932 börjar andra damer än SKF:s synas i finalerna. Deltagare från Malmö och Lund var med i teten nu.

1933 deltog en ung dam från FFF i SM. Hon höll på att ställa till med sensation och vinna över SKF:s Ebba Gripenstedt. Efter omfäktning blev Ulla Berg FFF 2:a med Anna-Greta Norén från MF 19 på tredje plats.

1934 firade Sv FF sitt 30-års jubileum med stora internationella tävlingar. På damsidan ställde 21

tävlande upp med regerande världsmästarinnan. Preis från Österrike i teten. Danskorna var förkrossande överlägsna och förpassade Preis till en tredjeplacering. Bästa svenska var Ebba Gripenstedt på sjätte plats.

DRÖJDE LÄNGE

Under många år är SKF den dominerande föreningen inom damfloretten. Även inom SvFF:s styrelse var man representerad. Första dam där var Elsa Hellqvist som 1919 invaldes som representant för damfäktningen. 1929 efterträddes hon av Hanna Olsen. När Hanna avgått skulle det dröja ända till 1977 innan någon kvinnlig representant fanns med, nu som suppleant.

1935 började FFF kunna konkurrera på allvar med SKF. Vid denna tid började Stadionklubben att tyna bort. Janken Wiel-Hansen var nu sedan länge säng- och rullstolsbunden av ledgångsreumatism. Så länge hon orkade tog hon sig i rullstol till träningshallen och styrde med nit, hon till och med gav lektioner sittande i rullstolen.

3 april 1938 avled hon några dagar före sin 70-årsdag. Samma år upplöstes SKF och ersattes med "Floretten" och FFF:s damsektion. Båda med verksamheten förlagd till FFF:s lokaler.

1935 kom maestro Francesco Gargano till Sverige och Stockholm. Den italienska skolan som man intresserat studerat vid österrikiska besöket 1923 började göra sitt intåg i Sverige genom maestro Gargano. Det har inte nämnvärt satt sina spår på damfloretten men väl på alla tre herrgrenarna.

Vid ett tillfälle diskuterade jag damfäktning med Gargano. Han tyckte att det inte var så mycket idé att satsa hårt på flickorna, de försvann ju så snabbt igen, de har så många splittrande intressen, de är inte beredda att satsa absolut som en manlig ambitiös elitfäktare gör. Och jag tro att han har rätt bortsett från enstaka undantag, den vise mannen som så tjugade mig trots hans negativa uppfattning om damer och elitfäktning. Gargano tränade de stockholmska damerna på ett förtjänstfullt sätt, så att de åren före andra världskriget var som bäst. Nytt namn, en av Garganos elever, var Sigrid Söderlund som blev svensk och nordisk mästarinna 1939.

MELLANTID

Nu kom en mellantid på något årtionde då intresset för fäktning som damsport gick tillbaka. Kriget gjorde att utbytet med andra länder avstannade och det påverkade även den inhemska fäktningen. Först i slutet av 40-talet började man få fart på verksamheten igen och i mitten på 50-talet fanns det damsektioner inom alla större fäkttävlingar och kvinnliga medlemmar i de flesta andra över hela landet. Även ute i Europa hade fäktningen för damer kommit igång igen, särskilt de danska damerna var mycket livaktiga. Den nya

generationen av kvinnliga svenska fäktare har ännu inte hunnit göra sig gällande på de internationella tävlingspisterna.

Om man ser på SM-segrarinnorna dominerar stockholmsborna allt från första SM 1911 fram till 1949 då Göteborg på allvar blandade sig i leken. SM-segrare 1949 var Inga Haglund och därefter tre år i rad Marianne Mellgren. Dessa båda kom att dominera svensk damfäktning under ett antal år, de var ankare i landslaget tillsammans med några unga flickor som kom upp som stjärnskott.

1951 kom tre unga flickor från Halmstad och vann skol-SM enormt överlägset. De tre med Barbro Hägge i spetsen hade intensivträning för fäktmästaren Martin Kronlund och sparrats av I 16:s officerare. Barbro vann även individuellt och deltog i "riktiga" SM med sådan framgång att hon direkt tillsammans med GFK:s Marianne Mellgren och Inga Haglund uttogs till NM i Helsingfors och preliminärt till OS 1952.

OMÖJLIGA DANSKOR

I NM mötte man de överlägsna danskorna, som man inte kunde göra något åt. Karen Lachmann, något år senare världsmästarinna, vann med Kate Mahaut på andra plats, Mellgren, Sverige, blev trea och unga Barbro sexa. Lagtävlingen vann dock Sverige.

1954 ordnade man lag-SM för första gången. I Göteborg hade den synnerligen skicklige svenske fäktmästaren Elof Gustafsson börjat sitt verk. GFK:s lag var sex år i rad oslagbar. 1961 kom FFF med ett starkt lag, en av medlemmarna i laget var prinsessan Birgitta, och snuvade GFK på segern. De stora namnen inom svensk damfäktning under största delen av 50-talet var Inga Haglund, Marianne Mellgren-Lundgren, Barbro Hägge, Carin Ternström, Ingrid Persson och Elin Eckerbom.

I Danmark regerade Karin Lachmann, världsmästarinna 1955 och Else Dam-Larsen, i Finland Marjatta Moulin.

STORT NAMN

När man talar om 50-talets stora namn finns det ett som kom att stå sig under 20 år framöver, nämligen Christina Lagerwall som ingick i GFK:s segrande lag 1954. 1956 tog Christina sitt första SM. Det fortsatte hon med en lång rad av år. 1970 utnämndes hon till en av Fäktningens "Stora Grabbar". Christina lade av och kom tillbaka vid ett par tillfällen, senast man kan finna hennes namn i resultatlistor är i samband med lag-SM 1974 då hon ingick i Djurgårdens lag, som blev tvåa efter FFF.

Under denna tid började man pröva den elektrifierade floretten. Man tyckte den var tung och besvärlig och den accepterades inte så där på en gång. Successivt infördes den och från 1960 var den obligatoriskt tävlingsvapen.

KERSTIN PALM

1960 kom en ung flicka till GFK:s lokaler. En klasskamrat till henne hade föreslagit att de tillsammans skulle börja fäkta. Denna flicka var Kerstin Palm, då 14 år. Hon skulle mycket snart låta höra tala om sig — och det under en lång följd av år. Man kan nog säga att Sveriges hittills största damfäktare påbörjat sin karriär.

Ganska snart visade det sig att Kerstin hade en unik specialbegåvning för fäktning, "klarar ingen annan idrott än fäktning" enligt hennes egen utsago. Elof Gustafsson var hennes förste lärare, för henne fortfarande Fäktmästaren med stort F, och han tog väl vara på hennes talang.

Redan första året började Kerstin tävla. GFK hade en klubbävling "Silverfloretten", som löpte med ett antal deltävlingar. Kerstin vann dem alla.

1961 var det dags för större sammanhang för Kerstin, seger i skol-SM, tvåa JSM och trea SM. Som 15-åring blev hon på dessa meriter uttagen till NM i Oslo. Före avresan till Oslo lovade fäktmästare Gustafsson henne att om hon vann skulle hon få både florett, kroppsledning, mask och handske av honom. Han trodde det var riskfritt att lova så generöst. Men, aj vad han bedrog sig, han fick plocka fram alltihopa, för Kerstin gick obeseegrad genom 8-mannafinalen och vann således.

Sannolikt hade hon i ungdomlig iver fäktat över sin förmåga för sedan dröjde det 2—3 år innan hon lyckades besegra de som hon så överlägset vann över i NM.

VÄRLDSBÄST

1963 var Kerstin med i JVM för första gången, plac. 9—16. 1964 och 1965 blev hon bronsmedaljör och så 1966 i Wien stod hon högst upp på seerpallen som juniorvärldsmästarinna.

Kerstin har hittills deltagit i 4 OS, finalplatser 1968 (5:a) och 1972 (6:a), VM 13 gånger, då hon som regel nått kvarts- eller semifinal. Få har väl varit så väl förberedda men så skadedrabbad som Kerstin genom åren. Hon har inför varje VM och OS varit omsorgsfullt förberedd och haft goda chanser till finalplaceringar. Så senast OS 1976 i Montreal, där hon i tredje omgången skadades men på ren vilja fortsatte för att sluta på 9—12 plats. 1966 efter JVM-segern blev Kerstin en av Fäktningens "Stora Grabbar".

Hur har då Kerstin kunnat bli så framgångsrik så länge? Själv säger hon att det är mycket träning, envishet, att hon är analytisk, pliktrogen, aldrig nöjd med den egna insatsen, hon har föräldrar som alltid ställt upp, alltid haft bra tränare.

Vi har genom åren sett namn som dominerat svensk damfäktning under en lång följd av år: Elsa Hellqvist 1911 första SM-segern och 1928 5:te och sista, Hanna Olsen 1918—1931 6 SM-segrar, Ebba Gripenstedt 1927—1946 med 10 SM-segrar och "Stora Grabbar" 1946. 1956 tog Christina

Lagerwall sitt första SM-tecken, 1970 "Stora Grabbar" och så en successiv avtrappning i mitten av 70-talet och så Kerstin Palm med genombrott 1961 och 1966 "Stora Grabbar" och fortfarande aktuell.

LOVANDE FLICKOR

Under 1970-talet har en kraftig ökning och breddning av damfloreten skett. Fortfarande är Kerstin Palm leading lady, men strax bakom henne finns ett stort antal lovande flickor. I början av 70-talet har FFF det klart dominerande laget, DIF bryter segerraden vid något tillfälle. 1976 började landsortslag lägga sig i slutstriden. Halmstads FK blev silvermedaljörer i lag-SM med DIF före sig och FFF närmast efter sig. Denna gång var inte Barbro Hägge ankare i Halmstadslaget utan Kerstin Hübel, som tillsammans med en rad andra Kerstin blivit 70-talets mest lovande juniorer. Det andra landsortslaget som slog till 1976 var Aramis från Bjuv, som blev tvåa efter FFF i JSM-lag. Halmstad blev här trea. I Aramis lag fanns Kerstin Borg, Kerstin Rasmussen och Jeanette Lange. Tillsammans med Birgitta Kvarnström har de sedan varit ovevkliga i lag-SM. Från och med 1978 har de ytterligare förstärkts med Kerstin Palm.

VM 73 gick i Göteborg. Mycken skön fäktning fick vi då se på hemmaplan. På damsidan inte särskilt lysande resultat för Sveriges del. Damlaget bestod av Kerstin Palm, Anette Hedefält, Maud-Ann Tesch, Marianne Falk, Birgitta Kvarnström och Ann Molvidson. Dessa damer kan man nog säga var Sverige-toppen under en stor del av 70-talet. Juniorer som Lovisa Schåltz har blivit senior och konkurrerar nu med Kerstin Palm om att vara vår främsta dam.

MÅNGA KERSTIN

Nu, år 1979, är det stora namnet fortfarande Kerstin Palm och efter henne en lång rad av flickor med Lovisa tätt i hennes hälar och efter Lovisa Kerstin Rasmussen — 17 år och vårt verkligt stora löfte för framtiden — Jeanette Lange också hon 17 år och klubbkamrat med Kerstin och lika lovande, Kerstin Hübel, Jeanette Åkerman, Teresia Reuterswärd, Charlotte Waldemarsson, Bodil Persson och många fler. Bland de yngsta kan man nämna namn som Anna Lindberg FFF, Marie Oltner Aramis, Chatarina Langendorff GFK, Maria Möller, Kalmar, Kerstin Fredriksson, Ljungby, Kersti Jönsson, Halmstad, Chatarina Wingqvist, MF 19

osv. Alla namn som vi säkert får läsa om in på 80-talet och som synes spridda över mest hela landet.

FIN PRESENT

Ett rykande färskt resultat är JNM 1979 i Köpenhamn, där alla svenskorna gick till final: 1 Kerstin Rasmussen, 2 Jeanette Lange, 3 Heinonen, Finland, 4 Kerstin Hübel, 5 Jeanette Åkerman och 6 Skatteböl, Norge. En fin present till SvFF:s 75-årsjubileum. Kan vi ta vara på alla dessa flickor och ge dem den träning och det stöd de behöver för framtiden vara tryggad vad gäller svensk damfäktning.

1978 tilldelades bland andra SF även Svenska Fäktförbundet medel för särskild satsning på damidrott — aktiva och ledare. Trevande försöksverksamhet har gjorts det första året. De aktiva flickorna och flera ledare har nu i början av 1979 börjat engagera sig i verksamheten. Ett breddat handlingsprogram har gjorts tillsammans med representanter för de aktiva flickor det berör. Vi tror att detta steg — gemensam planering — är mycket viktig i dag. För att kunna föra svensk damfäktning framåt, få en internationellt konkurrenskraftig topp, fordras mycket arbete och hård satsning från både aktiva och ledare tillsammans med kunniga tränare.

SAMTRÄNING

Ur minnesskriften vid 40-årsjubileet kan man läsa: "Vår damfäktning upplevde på 20-talet en glansperiod. På sistone har de kvinnliga fäktarna alltmer utnyttjat möjligheterna till gemensam träning med herrarna, och det är förbundets förhoppning, att damfäktningen härigenom skall vinna ökad anslutning och uppnå högre standard".

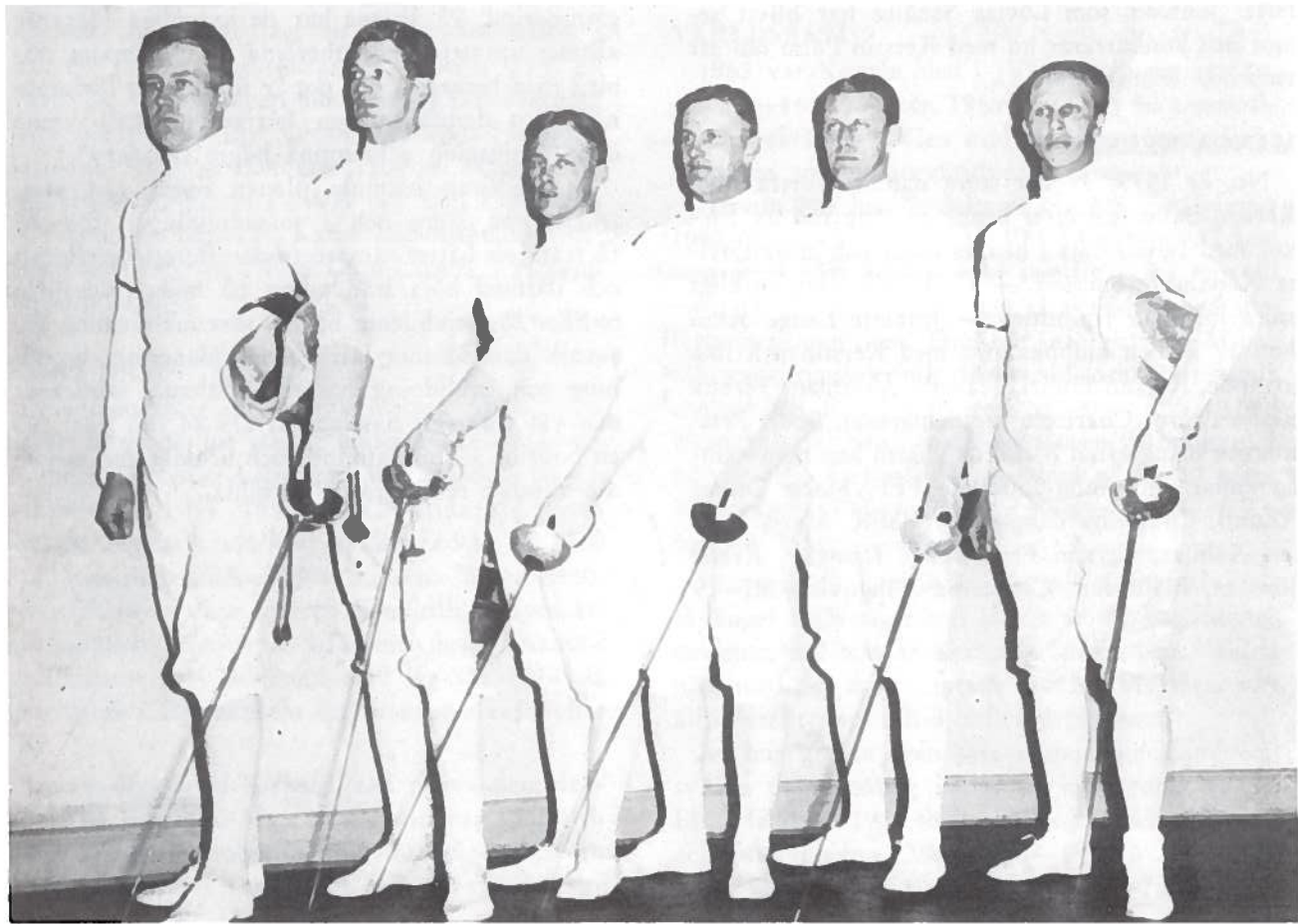
I den ovan nämnda planen ligger just samträning på läger och i mixedtävlingar för att få fram ett bättre samarbete damflorete/herrflorete och därmed höja standarden på båda. Nu inför SvFF:s 75-årsjubileum har vi som målsättning för svensk damfäktning att genom planering, breddning och utbildning ha ett etablerat, samtränat och väl förberett damlag till OS 84. På sikt: Nå en position i Europatoppen och behålla den genom att ständigt rekrytera och utbilda.

Ulla-Brita Jönsson

①

②

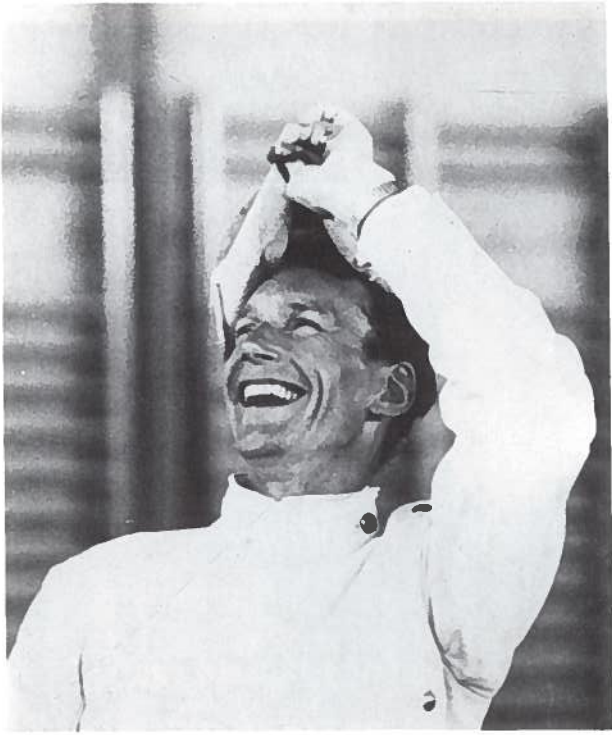
3

4

5

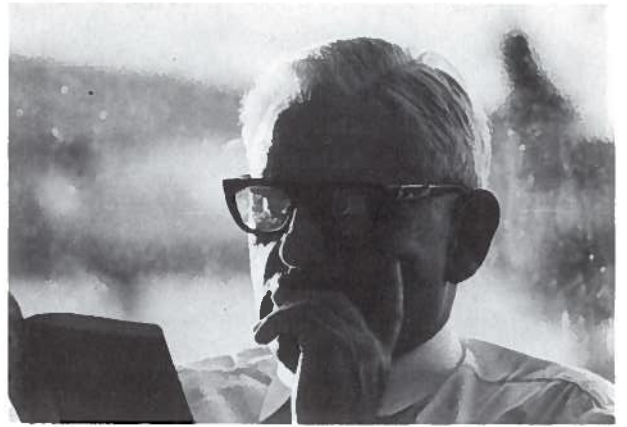
6

7

8

10

9

**CHAMPIONNATS DU MONDE
D'ESCRIME. BUDAPEST 1975**

**FLEURET FEMININ PISTE:
EQUIPES 2**

	N ^o	NOM	NAT	1	2	3	4	5	6	7	8	V	PL
1	559	BORG K.	SUE					3	3	4	4		
2	558	TESCH M.	SUE	SUEDE				4	1	2	2		
3	557	MOLVIDSON A.	SUE					1	4	3	1		
4	560	SCHALTZ L.	SUE					2	3	4	1		
5	652	CHU CHING YUAN	CHN	4	2	4	4						
6	653	CHUANG HSING TI	CHN	4	4	1	4	CHINE					
7	654	FANG YU CHIEN	CHN	2	4	4	2						
8	655	MA CHUN HSIANG	CHN	2	4	4	4						

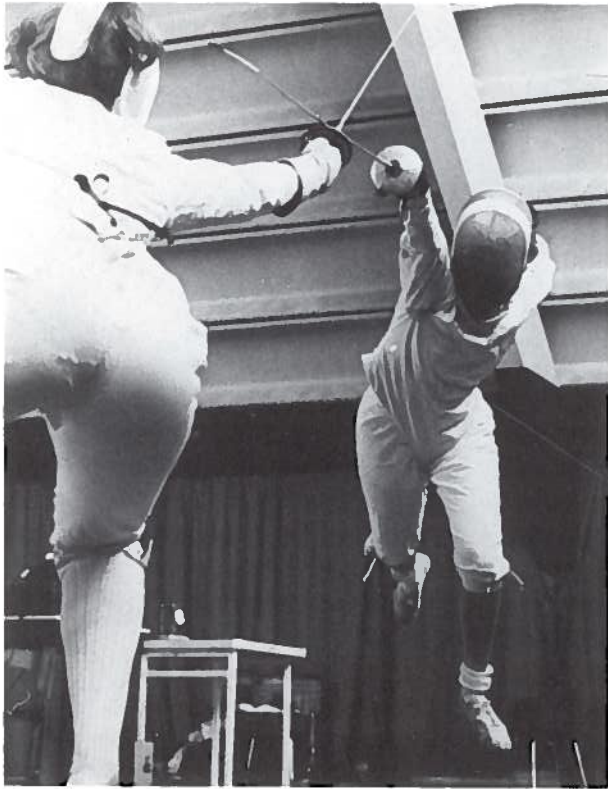

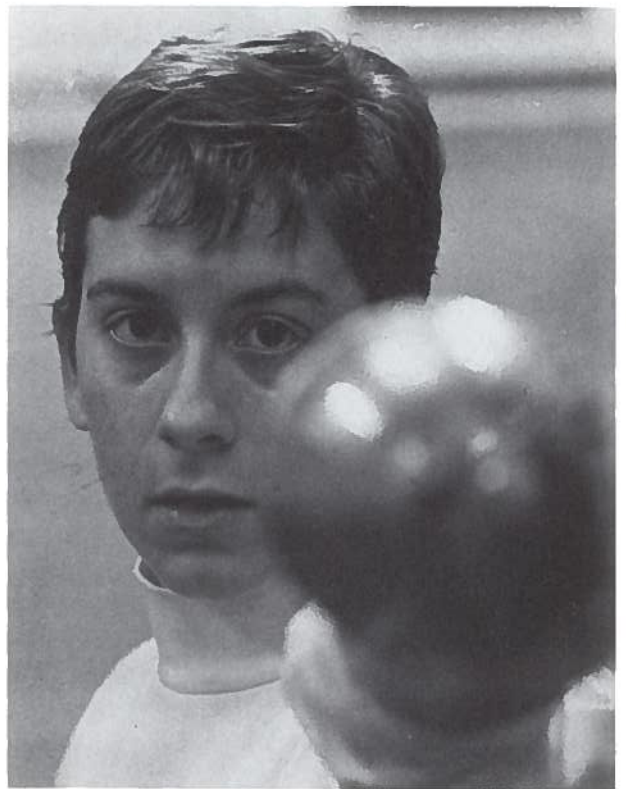
11

12

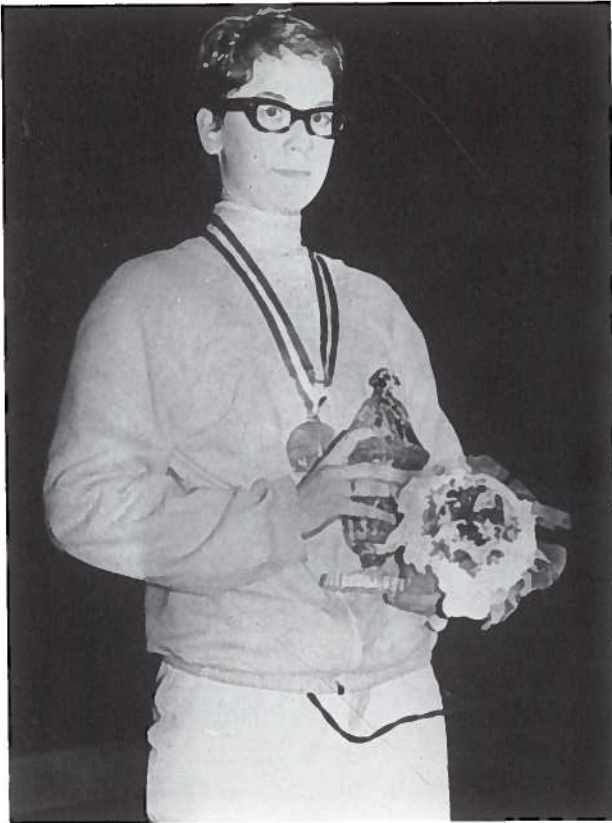
13

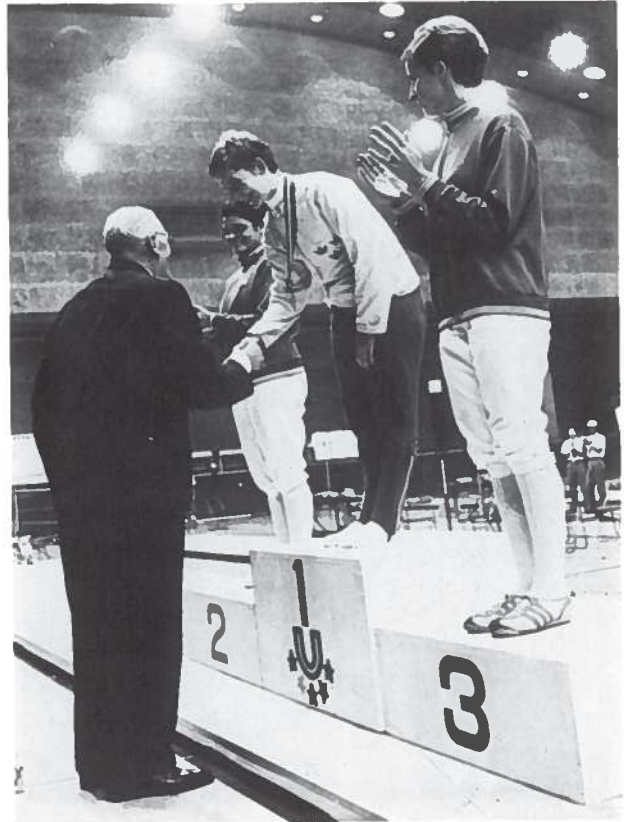
15

14

16

17

18

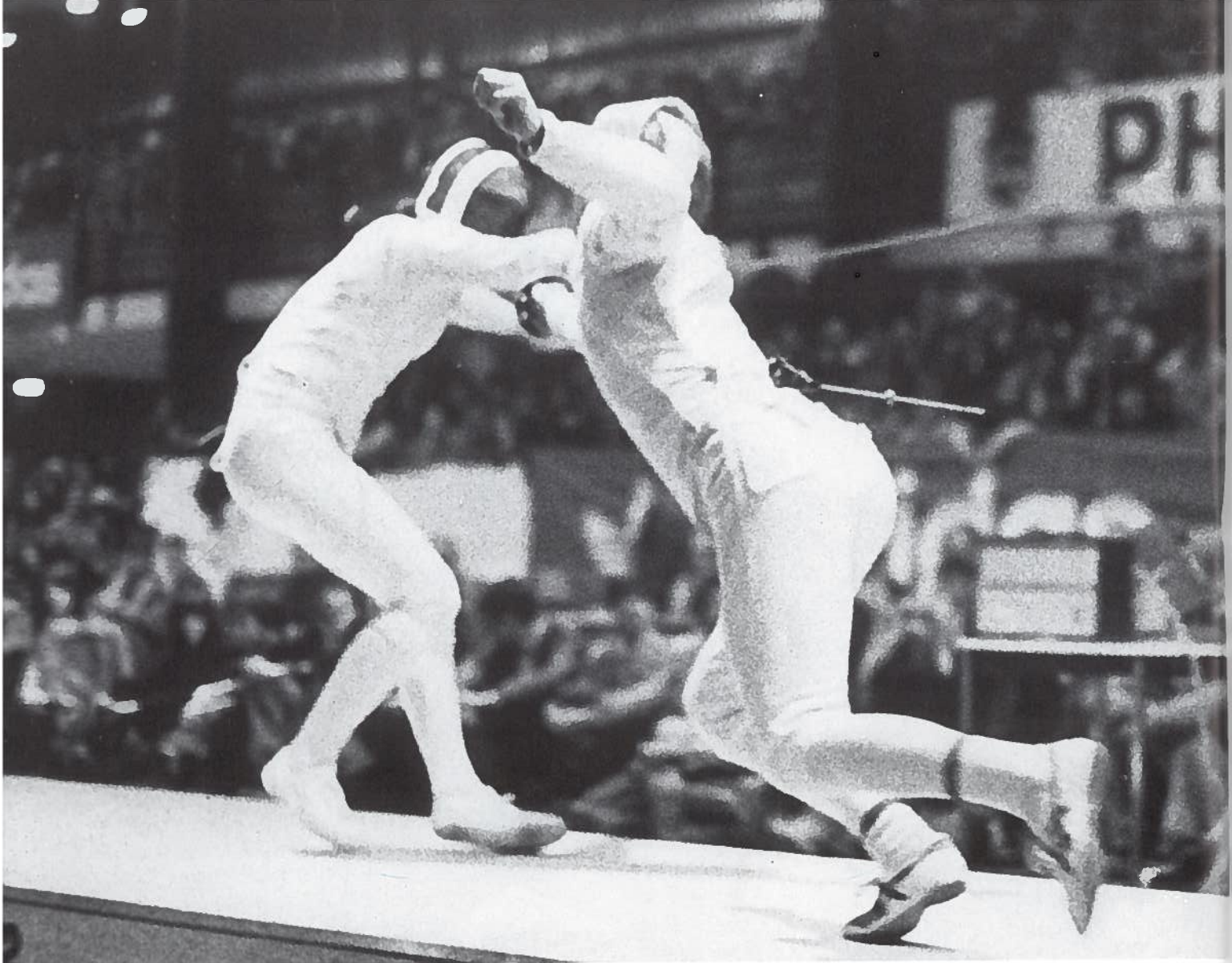

20

21

Att bli världsmästare

Av Rolf Edling och Johan Harmenberg

Sverige har varit och nosat i världstoppen ända sedan olympiska spelen i Stockholm 1912. Men det var först under 1970-talet som svensk fäktning genom sina värjförare helt började dominera världens pister. I raden av olympiska guldmedaljörer och lagvärldsmästare under detta "guldsekel" finns Carl von Essen, Hans Jacobson, Göran Flodström, Leif Högström och Lennart Rohlin.

Men, det stora affischnamnet med sin imponerande meritlista — bl a tvåfaldig individuell världsmästare, fyrfaldig lagvärldsmästare, olympisk guldmedaljör och flerfaldig världscupsegrare — är och förblir Rolf Edling.

I slutet av detta guldsekel kom nya stjärnskottet Johan Harmenberg. I sin VM-debut som värjförare slog han en hel fäktvärld med häpnad. Johan vann både det individuella guldmedaljet och lag-guldmedaljet.

Det är naturligt att svensk fäktningens två individuella världsmästare har sin plats i en jubileumsskrift. Vi har valt att låta dem själva berätta mer personligt om hur det började, om arbetet fram till de stora segrarna och reaktionerna efteråt.

Rolf Edling

Varför jag över huvudtaget kom att ägna mig så seriöst åt fäktning, som jag gjort, vet jag faktiskt inte. Först på "äldre dar" (jag var 20) kom jag i kontakt med fäktningen på allvar, främst genom Maestro "Chico" Gargano hemma i Lund. Kanske det var hans sparsamma superlativer om att "detta kunna bli bra" som gjorde att jag fortsatte.

Givetvis trodde jag aldrig då att vårt strävsamma arbete skulle kunna leda till sex VM-guldmedaljer. Det som höll mig kvar vid fäktningen var — förutom det där som står i varje idrottsintervju om resorna, kamratskapet och att "bli någonting" — att jag märkte att det gick lättare och lättare på tävlingarna. Jag blev helt enkelt nyfiken på hur långt det kunde gå.

Tanken att jag skulle kunna bli världsmästare dök inte upp i mitt huvud förrän i sista matchen i finalen i Göteborgs-VM då jag ledde med 4—2 över Csaba Fenyvesi. Då började det surra i huvu-

det och benen blev kraftlösa. Jag är tacksam att jag inte fick denna guldfeber tidigare, då hade jag aldrig vunnit.

Jag vet ännu idag inte var den avgörande dubbelstöten satt; minns bara att "min" lampa lyste och att Csaba tog av sig masken och gratulerade mig.

SÖMNLÖS

Det var svårt att sova den natten. Jag vaknade också tidigt och gick ned till Scandinavium för att heja på vårt damlag. Många kom fram och gratulerade, tidningarna berättade om enastående prestationer och fantastiska resultat.

Maestro Gargano som såg detta föreslog då att vi skulle gå över till träningshallen och "arbeta litet". Jag hade svårt att förstå, men följde i alla fall med.

Den lektionen glömmar jag aldrig.

Chica sade åt mig att stå i garde, bad mig försöka en gång till och övergick sedan till att korrigera mig ungefär som han gjorde första gången vi sågs i Lund. När vi sedan fortsatte med parader och stoppstötar var det likadant.

Min contre sixt, som förmodligen var helt perfekt och som jag använt mest för att nå mina framgångar, korrigerade han i ungefär tjugo minuter och sedan "gav han upp". Det var ingen idé att fortsätta. Maestro Gargano talade om för mig hur dålig jag var och att jag måste visa bättre teknik om jag skulle få vara med i lagtävlingen nästa dag.

NED PÅ JORDEN

Varför gjorde Maestro så? Jo, givetvis för att plocka ned mig på jorden igen och få mig motiverad för lagtävlingen. Men också för att göra klart för mig att gick jag omkring och trodde att jag var märkvärdig för att jag vunnit VM, ja då skulle jag bli en enkel match för motståndarna i kommande matcher.

Ju förr jag insåg att det inte var något särskilt med ett VM-guld, desto fortare skulle jag kunna få tillbaka min koncentrerade stil.

Året efter Göteborgs-VM krävde stor försiktighet. På pisten blev jag jagad, privat likaså. Tidningarna var intresserade, jag fick utmärkelser (SvD:s bragdguld, Rundtursguld m m). Jag blev "kändis".

Jag blev också mer påpassad, många ville prata fäktning även på min "fritid". Några visade öppet avundsjuka, andra dolde den. Jag fick tänka mig noga för så att jag inte skulle bli missförstådd.

BIEFFEKTER

På pisten märkte jag också ett par andra "biefekter". Många hade gett upp matchen i förväg. Var jag bara tillräckligt motiverad, så vann jag ofta komfortabelt. Andra gav allt mot mig även om de redan var utslagna och normalt sett inte hade så mycket att fäkta för.

Men alla dessa effekter av mitt VM-guld var egentligen helt naturliga, också detta fick Maestro mig att inse.

Det var då också lättare att se framåt mot nästa VM och alltså lättare att försöka vinna det. Att aldrig tycka det var märkvärdigt, att aldrig tycka att jag själv var märkvärdig bara för att jag vunnit ett VM i fäktning var mina viktigaste grundregler åren efter Göteborg.

Johan Harmenberg

När jag för första gången satte min fot i FFF:s fäktsal den 3 september 1966 hade jag ingen aning om vilka ödesmättade steg som jag tog den gången. Jag visste inte att fäktningen skulle komma att sätta sin prägel på både mig som person och på hela mitt efterföljande liv.

Elva år gammal var jag och anledningen var densamma som för så många andra: ett glödande idrottsintresse kombinerat med att mina skolkamrater var ganska elaka mot mig. Mobbing hade det kallats tio år senare.

Fäktsalen var den plats där alla var snälla mot varandra... De första åren var den faktorn den i särklass viktigaste för mig. När jag började hade jag inga som helst tankar på att jag någon gång skulle bli bra. Jag ville inte ens bli bra. Jag visste redan då att utbildningen var det viktigaste.

"SMITARE"

Framgångarna varierade, en studieperiod i USA betydde mycket för min fortsatta inställning till fäktningen. Hösten 1974/våren 1975 gjorde jag värnplikten vid idrottspluton. Jag såg fäktningen som ett sätt att smita undan tjänsten. Det var då jag mötte Kaj Czarnecki, en fantastisk människa med ett säreget skämtlynnne.

I början var jag mycket skeptisk mot Kaj. Han ändrade nästan allt jag gjorde. Vi tränade bara enkla, snabba rörelser. Jag som tidigare hellre gjort en fint för mycket. Han lade upp min fäktning på motattacker, något som jag tidigare nästan ansett omoraliskt.

Vidare tyckte Kaj att jag skulle sluta med min älskade florett. Den konservativa själen i mig sade stopp. Ett par månader senare visade det sig att Kaj hade rätt till 100 hundra procent och jag fel.

TVÅ MIL

Efter olyckshändelsen i Heidenheim våren 1975 lovade jag mig att aldrig rör en värja mer. Det löftet tog jag tillbaka dagen därpå.

Olympiaåret 1976 blev ett ojämnt år för mig. Jag missade uttagning till OS-laget. Jag var i Montreal och såg mycket fäktning, men åkte hem innan lagtävlingen. På radio hörde jag när Rolf satte in sista stöten mot Behr. Då gick jag ut och sprang två mil. Det totala satsningen hade börjat.

Hela säsongen 1976—77 arbetade jag som ett djur med fäktningen. Jag kämpade som om varje match var den sista. Det gick bra, nästan perfekt i varje tävling. Världscupsegern i Bern blev en berusande känsla.

I KLUBBEN

Något senare stod jag i SM-final i Göteborg. Jag förlorade omfäktningen mot Rolf. Han tog av sig masken och sade:

— Välkommen till gänget.

En plats i VM-laget var säkrad trots SM-förlusten.

En månad senare möttes vi igen i omfäktning, nu på andra sidan jordklotet i Argentina, i VM-final. Jag vann. Då sade Rolf:

— Välkommen till klubben.

Att vinna VM blev en stor chock för mig. Den berusande känslan infann sig aldrig. Det var som om man blåst och blåst i en ballong av drömmar och när man plötsligt står där som världsmästare spricker ballongen.

Tävlingsframgångarna uteblev efter VM. Jag stod åter utan lärare sedan Kaj Czarnecki av olika anledningar såg sig tvungen att lämna landet. Inget var roligt längre. Min tidigare största tillgång, förmågan att i avgörande situationer ge allt, försvann helt.

I VM i Hamburg året därpå lyckades ingenting. På hösten reste jag åter till USA för att tänka över problemen. När jag återkom i januari var beslutet fattat. Elitfäktning fram till OS 1980. Sedan måste studierna få sin tid (kombinerade med klubbfäktning på FFF).

Då får jag tid att göra det som är roligast inom fäktningen, nämligen att träna lekfullt på FFF utan att behöva tänka på att bli bra hela tiden.

Regionalt och lokalt

Av Åke Möller

Jag började tyvärr alldeles för sent med fäktkonsten, min första fäktlektion fick jag som 20-åring 1948 på Sjökrigsskolan för att överhuvudtaget kunna delta i en sjömilitär femkamp. Övergick så till modern femkamp — ”gammal” simmare som jag var — och ”tvingades” lära mig fäkta, något som jag aldrig ångrat, när jag av tidsskäl måste lägga av femkampen. Vilken härlig tid förresten tillsammans med många färgstarka kamrater, av vilka Lars Erik Netterberg var en — så gick jag helt in för fäktporten.

Fick mina första regelbundna fäktlektioner under mitt fänriksår i Karlskrona 1952—53 av flaggstyrman Nordström, och när jag kom hem till Kalmar igen på hösten 1953 tyckte jag det var dags att bilda en fäktklubb i Kalmar. Tillsammans med några likasinnade, Sören Einarsson, ungdomskompis, som gått på Sjökrigsskolan samtidigt som jag, Lars Edström från fäktklubben Klingan i Göteborg, sedermera sekreterare i Svenska Fäktförbundet, samt Vicke Lindström, kapare på läroverket, satte vi in en annons i kalmartidningarna om bildande av en fäktklubb i Kalmar. Inte mindre än 17 entusiaster mötte upp på Norrgård i Kalmar den 5 oktober 1953, och vi beslöt med acklamation att bilda en fäktklubb i Kalmar och att klubbens namn skulle vara Kalmar Fäktklubb.

STÄNDIG SEKRETERARE

Till klubbens förste ordförande utsågs kapten Victor Lindström och till dess sekreterare — ständige sekreterare skulle det visa sig — valdes jag. Första året höll vi till på Gudmundsgården, men där fanns inga duschmöjligheter för flickor, så redan efter ett år flyttade vi över till Lindöskolans gymnastiksal, och sedermera till Sporthallen i Kalmar när den kom till.

Från början — helt i avsaknad av instruktör — ägnade vi oss åt assautfäktning, men vi märkte snart att skulle nybörjarna komma någon vart, så måste de också ha lektioner. Därför började Vicke, Lasse, Sören och jag att ge lektioner åt de yngre och enligt protokollfört beslut 17 oktober 1957 var vi mogna att inköpa ett Fäktkompendium från Svenska Fäktförbundet för 4:— att användas som ledning vid träningskvällarna!

Nå, det här förslog ju inte långt utan 1958 åkte Lasse Edström, Gunnar Fellenius och jag till vår första instruktörskurs på Bosön, den har sedermera

för min del följts av 2 till på Bosön, och det har varit nyttiga kurser, de har faktiskt räckt till att hålla Kalmar Fäktklubb vid liv i 25 år i det här laget.

Svenska Fäktförbundet ställde också upp och gav oss bidrag och väsentliga impulser genom att sända fäktinstruktörer till oss. 1955 hade vi Willard Riddersjö hos oss, 1956 Walle Östergren, 1957 Martin Kronlund och 1958 Uno Thulin, alla en vecka var, kort tid kanske, men mycket viktiga injektioner för oss äldre, som under dessa besök fick lära oss instruera.

En mycket viktig plantskola för oss, då det gällt att få nya intresserade medlemmar har varit skolornas sportlovsdagar i februari, vi har allt sedan 1954 ställt upp och gett fäktinstruktion under februarilovet och det har gett oss många nya tillskott i klubben.

”JAMAICA” FÖRST

Redan 1954 tog vi upp tanken på att bilda en fäktsektion inom Smålands Idrottsförbund och på ett sammanträde i Växjö 30 oktober 1955 i närvaro av Smålands Idrottsförbunds ordförande Eric Wall beslöt vi att bilda en fäktsektion, vars förste ordförande blev Victor Lindström, Kalmar, och förste sekreterare Lars Edström, Kalmar.

Första DM-tävlingen i fäktning hölls i Kalmar 1956 och distriktets förste DM-mästare blev Sture ”Jamaica” Eriksson, A 6, efter omfäktning med Kalmars Sören Einarsson.

En viktig stimulans för oss har naturligtvis varit tävlingsutbytet. 1955 åkte vi — Lasse, Sören och jag — till vår första Ystadstävling, och sedan dess har vi i Kalmar Fäktklubb varit därnere vartenda år! Vi åkte ut redan i försöksomgången efter nederlag med 4—5 mot Cirkeln, Köpenhamn och 0—9 mot Lv 2, Linköping, men jag gick till final i B-klassen för seniorer, som det hette på den tiden, och jag vann sedan B-klassen två gånger innan jag blev befordrad till A-klassen.

GRÖNA ANSIKTEN

Men det viktigaste med den här tävlingen var mötet med Lv 2, för i deras lag ingick Bratt, Ridén och Ullbrandt. De såg våra ”gröna” ansikten och våra amatörmässigt monterade värjor — och fattade ”tycke” för oss. ”Så monterar bara en vapenreparatör, som är mycket mån om sina inkomster” sa’ Kurt Ridén!

Det här blev nämligen inledningen till landskapsmatcher i fäktning mellan Småland och Östergötland. Sedan dess har vi mötts 22 gånger, vartannat år i Småland och vartannat år i Östergötland, och av dessa möten har Småland vunnit 11 möten och Östergötland 11! Det är just den här jämnheten, som stimulerat till fortsatt utbyte, och många möten har slutat med oavgjort vad gällt antal individuella segrar mellan lagen och stöträkning har måst ske för att kora segrande landskap!

TVÄL

Många fina kontakter har vi också haft med Blekinge och Malte Svensson och Inge Lindholm, som på den tiden "styrde" fäktklubben i Olofström. På initiativ av Inge körde vi 1965—66 en fäktserie mellan klubbarna i Sydsverige, som Kalmar Fäktklubb vann. Det här var en mycket stimulerande tävling, både på värja och damflorett, och det är synd att idén inte togs upp av Svenska Fäktförbundet, för då hade vi kanske nått 80-alets målsättning "TVÄL" (*TillVäxtAttiotaL*) redan nu!

Man säger ofta att svagaste länken inom idrotten är specialdistriktsförbunden, och undra på det. Vad håller man igång för verksamhet med ett bidrag på 2 000 kronor om året från Svenska Fäktförbundet och 1 000 från Smålands Idrottsförbund. Här måste Riksidrottsförbundet gå in och stötta hårdare, om man skall få fram en starkare distriktsverksamhet.

På distriktsnivå kan man konstatera att en klubb står och faller med dess ledare, så när nu Svenska Fäktförbundet satsar på 20 nya klubbar fram till 1990 så måste man se till att det finns en Inge Lindholm, en Åke Möller, en Bertil Sjöberg eller en Malte Svensson, som tar hand om de nya klubbarna!

I Småland fungerade det fint i Växjö så länge Sixten Redstedt och Allan Eriksson fanns, och i Jönköping så länge Carl Gustav Billsten fanns — ja, A 6 är kvar ännu, och en ny fin klubb har vi i Ljungby med Hans Coger och Johnny Enarsson i spetsen. Ljungby Fäktklubb, som bildades 1973, har kommit med flera friska initiativ, såsom ungdoms-DM i florett, både i lag och individuellt, och Oldboys-DM på värja.

SAKNAR FÄKTMÄSTARE

En annan väsentlig fråga är tillgången på fäktinstruktörer. I Smålands Fäktförbunds årsberättelse har det år ut och år in stått "Även detta verksamhetsår har distriktet saknat en egen utbildad fäkthemästare". Nu äntligen sedan några år har Kalmar Fäktklubb haft Andrzej Kanikowski anställd som tränare, men det är ett slit att få ihop pengar på bingo, lotterier, bidrag från föräldrar och företag samt 15 % bidrag från Kalmar kommun för halvtidsanställd tränare.

Sedan 1972 — sju år för Lea — har jag försökt få Kalmar kommun att tänka om och ändra sina normer för bidrag till heltidsanställd instruktör. Nu krävs 200 medlemmar i åldern 5—25 år för att få 80 % bidrag. Jag har försökt få kommunen att sänka normen till 50 medlemmar för sporter typ fäktning, som kräver individuell undervisning. Det har varit sju års kamp utan framgång, men hoppet lever att det skall lyckas någon gång!

Jaa, varför har jag då hållit på med fäktning under alla dessa år? Ja, först och främst är det fäktsporten som sådan, jag har hållit på med många sporter i mina dagar, simning, handboll, segling, ridning, skytte, modern femkamp, men ingen sport har skänkt det utbyte fäktningen har gett. Kombinationen av kroppens och hjärnans arbete, nöjet konstatera att en fräs överlistar motståndaren, den 100%-iga koncentration, som krävs i en match, och som ger en sådan avkoppling från allt annat utom motståndaren på pisten framför mig.

TJUSIG UNGDOM

Jag har ibland släpat mig ner till träningen, undrat varför jag gör detta, men då jag står i duschen efter träningen, då vet jag varför.

Och nöjet att arbeta med tjugiga ungdomar, det krävs en speciell ungdom, som ägnar sig åt fäktning, det är stil på dem. Och nöjet få fram dem till fina prestationer, fina tävlingsresultat, att vinna ett Skol-SM i lag, en fin placering på ett JSM, att få fram en Göran Malkar eller en Charlotte Waldemarsson.

Jag önskar slutligen fäktsporten, Svenska Fäktförbundet och dess utövare lycka till under nästa 75-årsperiod!

Det här blev nämligen inledningen till landskapsmatcher i fäktning mellan Småland och Östergötland. Sedan dess har vi mötts 22 gånger, vartannat år i Småland och vartannat år i Östergötland, och av dessa möten har Småland vunnit 11 möten och Östergötland 11! Det är just den här jämnheten, som stimulerat till fortsatt utbyte, och många möten har slutat med oavgjort vad gällt antal individuella segrar mellan lagen och stöträkning har måst ske för att kora segrande landskap!

TVÄL

Många fina kontakter har vi också haft med Blekinge och Malte Svensson och Inge Lindholm, som på den tiden "styrde" fäktklubben i Olofström. På initiativ av Inge körde vi 1965—66 en fäktserie mellan klubbarna i Sydsverige, som Kalmar Fäktklubb vann. Det här var en mycket stimulerande tävling, både på värja och damflorett, och det är synd att idén inte togs upp av Svenska Fäktförbundet, för då hade vi kanske nått 80-alets målsättning "TVÄL" (*TillVäxtAttiotaL*) redan nu!

Man säger ofta att svagaste länken inom idrotten är specialdistriktsförbunden, och undra på det. Vad håller man igång för verksamhet med ett bidrag på 2 000 kronor om året från Svenska Fäktförbundet och 1 000 från Smålands Idrottsförbund. Här måste Riksidrottsförbundet gå in och stötta hårdare, om man skall få fram en starkare distriktsverksamhet.

På distriktsnivå kan man konstatera att en klubb står och faller med dess ledare, så när nu Svenska Fäktförbundet satsar på 20 nya klubbar fram till 1990 så måste man se till att det finns en Inge Lindholm, en Åke Möller, en Bertil Sjöberg eller en Malte Svensson, som tar hand om de nya klubbarna!

I Småland fungerade det fint i Växjö så länge Sixten Redstedt och Allan Eriksson fanns, och i Jönköping så länge Carl Gustav Billsten fanns — ja, A 6 är kvar ännu, och en ny fin klubb har vi i Ljungby med Hans Coger och Johnny Enarsson i spetsen. Ljungby Fäktklubb, som bildades 1973, har kommit med flera friska initiativ, såsom ungdoms-DM i florett, både i lag och individuellt, och Oldboys-DM på värja.

SAKNAR FÄKTMÄSTARE

En annan väsentlig fråga är tillgången på fäktinstruktörer. I Smålands Fäktförbunds årsberättelse har det år ut och år in stått "Även detta verksamhetsår har distriktet saknat en egen utbildad fäktmästare". Nu äntligen sedan några år har Kalmar Fäktklubb haft Andrzej Kanikowski anställd som tränare, men det är ett slit att få ihop pengar på bingo, lotterier, bidrag från föräldrar och företag samt 15 % bidrag från Kalmar kommun för halvtidsanställd tränare.

Sedan 1972 — sju år för Lea — har jag försökt få Kalmar kommun att tänka om och ändra sina normer för bidrag till heltidsanställd instruktör. Nu krävs 200 medlemmar i åldern 5—25 år för att få 80 % bidrag. Jag har försökt få kommunen att sänka normen till 50 medlemmar för sporter typ fäktning, som kräver individuell undervisning. Det har varit sju års kamp utan framgång, men hoppet lever att det skall lyckas någon gång!

Jaa, varför har jag då hållit på med fäktning under alla dessa år? Ja, först och främst är det fäktsporten som sådan, jag har hållit på med många sporter i mina dagar, simning, handboll, segling, ridning, skytte, modern femkamp, men ingen sport har skänkt det utbyte fäktningen har gett. Kombinationen av kroppens och hjärnans arbete, nöjet konstatera att en fräs överlistar motståndaren, den 100%-iga koncentration, som krävs i en match, och som ger en sådan avkoppling från allt annat utom motståndaren på pisten framför mig.

TJUSIG UNGDOM

Jag har ibland släpat mig ner till träningen, undrat varför jag gör detta, men då jag står i duschen efter träningen, då vet jag varför.

Och nöjet att arbeta med tjugiga ungdomar, det krävs en speciell ungdom, som ägnar sig åt fäktning, det är stil på dem. Och nöjet få fram dem till fina prestationer, fina tävlingsresultat, att vinna ett Skol-SM i lag, en fin placering på ett JSM, att få fram en Göran Malkar eller en Charlotte Waldemarsson.

Jag önskar slutligen fäktsporten, Svenska Fäktförbundet och dess utövare lycka till under nästa 75-årsperiod!

Svenska medaljer i OS, VM och EM

År	Tävl	Namn/Lag	Plac
1924	OS	Nils Hellsten	Brons värja
1935	EM	Hans Drakenberg	Guld värja
1936	OS	Sverige (H Drakenberg, G Dyrssen, H Granfelt, S Thofelt, B Cederin, G Almgren)	Silver lagvärja
1948	OS	Sverige (F Cervell, C Forsell, B Ljungquist, S Thofelt, P Carleson, A Tollbom)	Brons lagvärja
1952	OS	Sverige (C Forsell, S Fahlman, B O Rehbinder, P Carleson, B Ljungquist, L Magnusson)	Silver lagvärja
1966	VM	Sverige (C E Broms, L E Larsson, C v Essen, J Skogh, H Lagerwall)	Brons lagvärja
1969	VM	Carl von Essen	Brons värja
1971	VM	Rolf Edling Sverige (C v Essen, H Jacobson, R Edling, P Sundberg, O Jönsson)	Brons värja
1973	VM	Rolf Edling Hans Jacobson	Brons lagvärja Guld värja
1974	VM	Rolf Edling Sverige (R Edling, C v Essen, G Flodström, H Jacobson, L Rohlin)	Silver värja Guld värja
1975	VM	Sverige (R Edling, C v Essen, G Flodström, L Högström, H Jacobson)	Guld lagvärja
1976	OS	Sverige (R Edling, C v Essen, G Flodström, L Högström, H Jacobson)	Guld lagvärja
1977	VM	Johan Harmenberg Rolf Edling Sverige (R Edling, G Flodström, J Harmenberg, L Hög- ström, H Jacobson)	Guld lagvärja Guld värja Silver värja
1978	VM	Hans Jacobson Sverige (R Edling, C v Essen, J Harmenberg, H Jacobson, G Malkar)	Guld lagvärja Brons värja Brons lagvärja

Sedan Nils Hellsten erövrade Sveriges första olympiska medalj 1924 har EM/VM/OS genomförts 38 gånger och Sverige erövrat 40 medaljer i värja.

Lag	4 guld	Individuellt	4 guld
	8 silver		6 silver
	12 brons		6 brons

Svenska mästare på värja

1911	G Lindblom	FFF	1946	Nils Rydström	Flottan K-krona
1912	G Lindblom	„	1947	Carl Forssell	SAF
1914	Sture Gadd	„	1948	Per Carleson	KA 1
1915			1949	Carl Forssell	SAF
1916			1950	Carl Forssell	„
1917	Nils Hellsten	FFF	1951	Sven Fahlman	Flottan Sthlm
1918	Knut Enell	„	1952	Gustaf Dyrssen	FFF
1919	Nils Hellsten	„	1953	Bo Eriksson	SAF
1920	Nils Hellsten	„	1954	Bengt Ljungquist	„
1912	H Törnblom	I 4	1955	Johan Sandwall	KA 1
1922	Bertil Uggla	FFF	1956	Lennart Magnusson	„
1923	Knut Enell	„	1957	Per Carleson	„
1924	Knut Enell	„	1958	Bernt-Otto Rehbinder	A 8
1925	Bertil Uggla	„	1959	Per Carleson	KA 1
1926	Bertil Uggla	„	1960	Hans Lagerwall	GFK
1927	Gustaf Dyrssen	„	1961	Bernt-Otto Rehbinder	A 8
1928	Knut Enell	„	1962	Hans Lagerwall	GFK
1929	Hans Granfelt	„	1963	Orvar Lindwall	SAF
1930	Hans Granfelt	„	1964	Ivar Genesjö	FFF
1931	C Gripenstedt	„	1965	Ulf Ling-Vannerus	SAF
1932	Gustaf Dyrssen	„	1966	Karl Erik Broms	FFF
1933	Raul Årmann	„	1967	Carl von Essen	DIF
1934	Sven Thofelt	„	1968	Dicki Sörensen	FFF
1935	C Almgren	A 2	1969	Rolf Edling	LUGI
1936	Carl Joh. Wachtmeister	K 3	1970	Carl von Essen	DIF
1937	Sven Thofelt	FFF	1971	Per Sundberg	LUGI
1938	Frank Cervell	„	1972	Orvar Jönsson	MF 19
1939	Carl Joh. Wachtmeister	„	1973	Jan Veanes	DIF
1940	Carl Joh. Wachtmeister	„	1974	Hans Jacobson	„
1941	Bengt Ljungquist	„	1975	Rolf Edling	LUGI
1942	Sven Thofelt	FFF	1976	Rolf Edling	„
1943	Bengt Ljungquist	SAF	1977	Rolf Edling	„
1944	Rolf Julin	Flottan Sthlm	1978	Carl von Essen	DIF
1945	Sven Thofelt	FFF			

Svenska mästare på florett

1911	Carl Hjorth	FFF	1945	Bo Eriksson	A 7
1912	B Cnattingius	„	1946	Arne Freese	SAF
1913	B Cnattingius	„	1947	Carl Forssell	„
1914	Åge Lundström	„	1948	Bo Eriksson	A 7
1915	Knut Enell	„	1949	Bo Eriksson	„
1916	Knut Enell	„	1950	Sven Fahlman	Flottan Stlm
1917	G Lindblom	„	1951	Bo Eriksson	SAF
1918	Knut Enell	„	1952	Bo Eriksson	„
1919	Nils Hellsten	„	1953	Bo Eriksson	„
1920	Nils Hellsten	„	1954	Bo Eriksson	„
1921	Bertil Uggla	„	1955	Sven Fahlman	„
1922	Carl Grevillius	„	1956	Sven Fahlman	„
1923	G Lindblom	„	1957	Hans Lagervall	GFK
1924	Knut Enell	„	1958	Orvar Lindwall	Östra Real
1925	Knut Enell	„	1959	Sven Fahlman	SAF
1926	Bertil Uggla	„	1960	Hans Lagerwall	GFK
1927	Bengt Uggla	„	1961	Göran Abrahamsson	„
1928	R Pålman	I 3	1962	Göran Abrahamsson	„
1929	Bertil Uggla	FFF	1963	Karl-Erik Broms	FFF
1930	Bertil Uggla	„	1964	Göran Abrahamsson	GFK
1931	Bengt Uggla	„	1965	Göran Abrahamsson	„
1932	Bengt Uggla	„	1966	Karl-Erik Broms	FFF
1933	Bengt Uggla	„	1967	Rolf Edling	LUGI
1934	Arne Freese	SAF	1968	Lennart Rohlin	„
1935	I Tingdal	FFF	1969	Per Sundberg	„
1936	I Tingdal	„	1970	Orvar Lindwall	SAF
1937	Arne Freese	SAF	1971	Göran Abrahamsson	GFK
1938	Carl Forssell	SSIF	1972	Hans Jacobson	DIF
1939	Carl Forssell	„	1973	Lennart Rohlin	MF 19
1940	Carl Forssell	„	1974	Orvar Jönsson	„
1941	Carl Forssell	„	1975	Lennart Rohlin	„
1942	Carl Forssell	„	1976	Lennart Rohlin	„
1943	Bengt Forssell	SAF	1977	Lars Ekstedt	„
1944	Carl Forssell	„	1978	Lars Ekstedt	„

Svenska mästare på florett, damer

1911	Elsa Hellquist	Sthlms Kv Fk	1945	Carin Stridbeck	Floretten
1912	L du Rietz	”	1946	Ebba Gripenstedt	FFF
1913	Agnes Dicksson	”	1947	Elin Vanner	”
1914	Agnes Dicksson	”	1948	Elin Vanner	”
1915	Agnes Dicksson	”	1949	Inga Haglund	GFK
1916	Signe du Rietz	”	1950	Marianne Mellgren	”
1917	Elsa Hellquist	”	1951	Marianne Mellgren	”
1918	Hanna Olsen	”	1952	Marianne Mellgren	”
1919	Hanna Olsen	”	1953	Marianne Mellgren- Lundgren	”
1920	Ellen Hamilton	”	1954	Barbro Hägge	Halmstad
1921	Elsa Hellquist	”	1955	Elin Vanner-Eckerbom	FFF
1922	Elsa Hellquist	”	1956	Christina Lagerwall	GFK
1923	Hanna Olsen	”	1957	Christina Lagerwall	”
1924	Elsa Hellquist	”	1958	Christina Lagerwall	”
1925	Hanna Olsen	”	1959	Christina Lagerwall	”
1926	Hanna Olsen	”	1960	Christina Lagerwall	”
1927	Ebba Gripenstedt	”	1961	Christina Lagerwall	”
1928	Elsa Hellquist	”	1962	Kerstin Palm	FFF
1929	Ebba Gripenstedt	”	1963	Kerstin Palm	”
1930	Ebba Gripenstedt	”	1964	Kerstin Palm	”
1931	Hanna Olsen	”	1965	Kerstin Palm	”
1932	Ellen Hamilton	”	1966	Kerstin Palm	”
1933	Ebba Gripenstedt	”	1967	Kerstin Palm	”
1934	Ebba Gripenstedt	”	1968	Kerstin Palm	”
1935	Berit Granquist	”	1969	Kerstin Palm	”
1936	Ulla Berg	”	1970	Inger Elison	GFK
1937	Berit Granquist	”	1971	Kerstin Palm	FFF
1938	Ulla Berg	FFF	1972	Kerstin Palm	”
1939	S Söderlund	”	1973	Kerstin Palm	”
1940	Ebba Gripenstedt	”	1974	Kerstin Palm	”
1941	Ebba Gripenstedt	”	1975	Maud Ann Tesch	DIF
1942	Ingen tävlan	”	1976	Kerstin Palm	FFF
1943	Ebba Gripenstedt	”	1977	Kerstin Palm	”
1944	Ebba Gripenstedt	”	1978	Maud Ann Tesch	DIF

Svenska mästare på sabel

1923	G A Mårtensson	FFF	1951	Bo Eriksson	SAF
1924	G Wenne	I 6	1952	Henry Nordin	MF 19
1925	H Lindau	Hellas	1953	Henry Nordin	„
1926	R Pålman	I 3	1954	Henry Nordin	„
1927	I Tingdal	FFF	1955	Henry Nordin	„
1928	R Pålman	I 3	1956	Ingvar Jönsson	MPGI
1929	Hans Granfelt	FFF	1957	Ingvar Jönsson	„
1930	Hans Granfelt	„	1958	Carl Olof Enhagen	FFF
1931	Hans Granfelt	„	1959	Stig Borestam	MPGI
1932	Arne Freese	SAF	1960	Ingvar Jönsson	„
1933	Bengt Ljungquist	„	1961	Ingemar Svenstam	FFF
1934	Hans Granfelt	FFF	1962	Ingvar Jönsson	MPGI
1935	Hans Granfelt	„	1963	Carl Olof Enhagen	FFF
1936	HKH Prins Gust Adolf	FFF	1964	Ingvar Jönsson	MPGI
1937	HKH Prins Gust Adolf	„	1965	Henry Nordin	MF 19
1938	Hans Granfelt	FFF	1966	Ingvar Jönsson	MPGI
1939	Hans Granfelt	„	1967	Carl Olof Enhagen	FFF
1940	HKH Prins Gust Adolf	FFF	1968	Dag Szepesi	Sthlm Polisen
1941	Hubert de Besche	SAF	1969	Henry Nordin	MF 19
1942	Knut Nordholm	MPGI	1970	Henry Nordin	„
1943	Hubert de Besche	SAF	1971	Dag Szepesi .	Sthlm Polisen
1944	Hubert de Besche	„	1972	Janos Kalmar	Ångby
1945	Knut Nordholm	MPGI	1973	Orvar Jönsson	MF 19
1946	Hans Granfelt	FFF	1974	Orvar Jönsson	„
1947	Knut Nordholm	MPGI	1975	Orvar Jönsson	„
1948	Henry Nordin	„	1976	Orvar Jönsson	„
1949	Knut Nordholm	„	1977	Stefan Czillag	Hjorthagens FK
1950	Stig Borestam	„	1978	Lars Ekstedt	MF 19

LAGSEGRARE SM

År	Florett (h)	Värja	Sabel	Florett (d)
1933	FFF			
1934	FFF	FFF	SAF	
1935	FFF	FFF	SAF	
1936	SAF	K 3	FFF	
1937	SAF	FFF	Ingen tävl	
1938	SAF	KS	” ”	
1939	Ingen tävl	K 3	” ”	
1940	SAF	SSIF	FFF	
1941	SAF	K 3	Ingen tävl	
1942	SAF	K 3	MPGI	
1943	SAF	F 3	SAF	
1944	SAF	MF 19	FFF	
1945	SAF	SAF	SAF	
1946	SAF	SAF	MPGI	
1947	FFF	SAF	MPGI	
1948	SAF	SAF	MPGI	
1949	SAF	KA 1	MPGI	
1950	SAF	SAF	MPGI	
1951	KA 1	SAF	MPGI	
1952	SAF	SF 1	MPGI	
1953	SAF	FFF	MPGI	
1954	SAF	SAF	MPGI	GFK
1955	SAF	SAF	MPGI	GFK
1956	SAF	SAF	MPGI	GFK
1957	GFK	SAF	MPGI	GFK
1958	SSIF	SAF	MPGI	GFK
1959	SAF	SPIF	MPGI	GFK
1960	GFK	SPIF	FFF	FFF
1961	GFK	GFK	MPGI	FFF
1962	GFK	SAF	MPGI	DIF
1963	FFF	GFK	MPGI	GFK
1964	FFF	FFF	MPGI	GFK
1965	LUGI	FFF	MF 19	FFF
1966	LUGI	DIF	MPGI	FFF
1967	LUGI	FFF	MF 19	Ingen tävl
1968	LUGI	FFF	MF 19	FFF
1969	LUGI	DIF	SPIF	FFF
1970	SAF	FFF	SPIF	FFF
1971	SAF	GFK	MF 19	FFF
1972	MF 19	DIF	Ängby FK	FFF
1973	MF 19	DIF	MF 19	DIF
1974	MF 19	DIF	MF 19	FFF
1975	GFK	DIF	Ingen tävl	FFF
1976	MF 19	GFK	Hjorthagens FK	DIF
1977	MF 19	DIF	Hjorthagens FK	FK Aramis
1978	Ängby FK	DIF	Hjorthagens FK	FK Aramis

Innehavare av fäktingens elittecken

1946 Ebba Gripenstedt, Sthlm Kvinnl Fäktklubb	1961 Gustav Lindblom, FFF
Frank Cervell, FFF	Hans Lagerwall, GFK
Hans Drakenberg, MF 19	1964 John Sandwall, KA 1
Gustaf Dyrssen, FFF	Göran Abrahamson, GFK
Knut Enell, FFF	1965 Orvar Lindwall, SAF
Carl Forssell, FFF	1966 Kerstin Palm, FFF
Hans Granfelt, FFF	1969 Carl von Essen, DIF
Nils Hellsten, FFF	1969 Lars-Erik Larsson, DIF
Bengt Ljungquist, SAF	1970 Christina Haarlem, DIF
Sven Thofelt, FFF	C W Engdahl, FFF
1949 Per Carleson, KA 1	1971 Rolf Edling, LUGI
Sven Fahlman, SAF	Hans Jacobson, DIF
Arne Freese, SAF	Ingvar Jönsson, MPGI
Carl-Johan Wachtmeister, FFF	1973 Orvar Jönsson, MF 19
1951 Nils Rydström, SAF	1976 Göran Flodström, Umeå FK
1952 Bo Eriksson, SAF	Leif Högström, DIF
1956 Bernt-Otto Reh binder, A 8	Lennart Rohlin, MF 19
1957 Lennart Magnusson, KA 1	1977 Johan Harmenberg, FFF

- Bild 1: Kungens kanna under kriget. Gustaf Dyrssen mot Sven Thofelt med kung Gustav V, som intresserad åskådare.
- Bild 2: Militärlag efter kriget: Löjtnanterna Thofelt, Cervell, Almgren, Uggla, Granfeldt, Dyrssen.
- Bild 3: VM i Bryssel 1953. Sveriges lag på fjärde plats: Carl Forssell, Bo Eriksson, Lennart Magnusson, Sven Fahlman, Bengt Ljungquist, Per Carleson.
- Bild 4: Bronsmedaljör i Kuba-VM 1969: Carl von Essen.
- Bild 5: Klara för OS i Tokyo 1964: Göran Abrahamson, Hans Lagerwall, Orwar Lindwall, Ivar Genesjö.
- Bild 6: SM 1965. Värjsägrare Ulf Ling-Vanerus.
- Bild 7: Tia i SM-debuten 1965 – Hans Jacobson.
- Bild 8: Militära världsmästare 1971 på Ljungbyhed: Fänrik von Essen, sergeant Edling, korpral Jacobson.
- Bild 9: Första mästaren – Hans Drakenberg.
- Bild 10: VM-debutanter: Lovisa Schältz, Kerstin Borg, Ann Molvidson, Maud-Ann Tesch.
- Bild 11: Junior-VM i Madrid 1978: Estelle Lindeswärd, Kent Hjerpe, Kerstin Rasmussen, Lars-Göran Ljungberg, Kerstin Borg.
- Bild 12: Baltiska fäkttävlingarna i Malmö 1964: Finalklara Kerstin Palm, Christina Wahlberg, Annika Bryngelsson.
- Bild 13: Baltiska 1964. Annika Bryngelsson i stilstudie mot västtyskan Astrid Hoffmann.
- Bild 14: Stockholmskt florettcenter: Åkeshovshallen.
- Bild 15: Outstanding bland damerna – Kerstin Palm.
- Bild 16: Kerstin Palm – juniorvärldsmästarinna 1966.
- Bild 17: Kerstin Palm – guld i Tokyo-universiaden 1967.
- Bild 18: Första lagguldet, Grenoble 1974. Calle von Essen, Göran Flodström, Rolf Edling, Orwar Lindwall, Hans Jacobsson, Wille Engdal, Lennart Rohlin. I förgrunden: Bela Rerrich, Francesco Gargano.
- Bild 19: Tredje lagguldet – i OS 1976: Rolf Edling, Hans Jacobson, Leif Högström, Calle von Essen.
- Bild 20: Andra lagguldet, Budapest 1975: Göran Flodström, Rolf Edling, Hans Jacobson, Leif Högström, Calle von Essen.
- Bild 21: Göran Flodström uppsläpad ur sjuksängens för att få sitt OS-guld i Montreal.
- Bild 22: Mästaren Rolf Edling sätter in en av avgörande stötarna i Montreal. Offer: västtysken Reinhold Behr.
- Bild 23: Johan Harmenberg (t. h) i fartfylld studie under VM-finalen i Buenos Aires 1977.
- Bild 24: Dubbel världsmästare i VM-debuten. Johan Harmenberg på segerpallen i Buenos Aires-VM 1977. Tillsammans med Rolf Edling, Hans Jacobson, Göran Flodström och Leif Högström vann Johan även lagguldet.

Bilderna till detta jubileumsnummer kommer från Sven Thofelts, Calle von Essens och Finn Perssons arkiv samt från Pressens Bild.

SVENSK FÄKTNING 75 ÅR